

TÜRKİYE
ORMANCILAR DERNEĞİ

YEŞİL KİTAP

ORMAN DAVAMIZ

Ankara, 2005

**TÜRKİYE
ORMANCILAR CEMİYETİ**

**YEŞİL KİTAP
ORMAN DAVAMIZ**

Ankara -1951

TÜRKİYE
ORMANCILAR DERNEĞİ

YEŞİL KİTAP

ORMAN DAVAMIZ

İkinci baskı: Ankara, 2005

ISBN: 975-93478-3-0

**Türkiye Ormançılar Derneği Yayını
Eğitim Dizisi: 1**

**1. Baskı
Yeni Matbaa,
Ankara, 1951**

**Genişletilmiş 2. Baskı
Genç Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.
Ankara, Mayıs 2005**

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	7
2. Baskıya Önsöz.....	10
I. TARİHİ GERÇEKLERİMİZ.....	11
1. Cibali Mübaha Devri.....	11
2. İltizam ve Taahhüt Devri.....	12
3. Modern ve Teknik Ormancılık Devri.....	17
II. ORMAN VARLIĞIMIZ VE ORMANIN MİLLİ BÜNYEDEKİ YERİ.....	23
1. Ormanların Maddi Faydaları.....	23
2. Ormanların Manevi Faydaları.....	23
3. Türkiye İçin Ormanın Değeri.....	26
III. ORMANCILIK PRENSİPLERİMİZ.....	31
1. Devamlılık Prensibi.....	31
2. Devlet Ormancılığı.....	33
3. Devlet Mülkiyeti Prensibi.....	35
4. Devlet Orman İşletmeciliği.....	40
A. Orman İşletmeciliğinin Hususiyetleri.....	41
B. Orman İşletmeciliğinin Çalışma Sınırı.....	43
C. Genç Orman İşletmeciliğimizin Şimdiye Kadarki Tatbikatı.....	49
IV. MODERN VE TEKNİK ORMANCILIK BİZDE NEDEN TATBİK EDİLEMİYOR?.....	53
1. Modern ve Teknik Ormancılık İçin Temel Şartlar....	53
2. Ormancılık Politikasında İstikrarsızlık.....	59

V. BUGÜNÜN ORMANCISI.....	63
VI. İHTİYAÇ VE İMKAN.....	68
VII. SON SÖZ.....	73
II. Baskıya Son Söz.....	75
Sözlük.....	78
Yeşil Kitap için Basında Yer Alan Yazılardan Özetler.....	81

ÖNSÖZ

Türkiye'de asırlardan beri sürüp gelen bir orman davası var. Kökleri ve illetleri imparatorluk devrinin derinliklerinde saklı olan bu kanayan yaraya Cumhuriyet hükümetleri isabetli teşhislerle elini koydu, mesele bütün şumulü ile ele alındı. Bir hal çaresi bulunduğu sanılıyordu. Fakat son yıllarda yine bu dava birden aktüel bir şekil almış bulunuyor.

Memleketin varlığı ve yokluğu ile yakın ilgisi bulunan bu davanın aktüelleştirilerek günün mevzuu yapılması ve her vatandaşın zihninde "Bir de orman davamız varmış" hakikatinin sokulması bir bakıma memnuniyet verici olmakla beraber; orman gibi objektif ve teknik olan bu mevzuun maalesef geniş ölçüde günlük bir politika ve propaganda vasıtası haline sokulması çok üzücüdür.

Halbuki orman, şu yanın veya bu yanın politika konusu ve malzemesi olmaktan ziyade memleketin bütün evlâtlarının birden ve neticeleri zaman ötesine bakan milli bir dava olarak benimseyip tarihi realitelere, tabii şartlara ve içtimai zaruretlere göre en doğru ve salim şekilde gerçekleştirmesi gereken bir davasıdır.

Bilhassa ormancılıkta statü tadilinin ve rejim değişikliğinin yeniden eşliğinde bulunduğumuz şu sırada, biz ormancılar; genç demokrasimizin söz ve yazı hürriyetlerine güvenerek ve aynı zamanda bu mesleğin mensubu olarak vicdanımızın bize tahmil ettiği vecibeleri de hatırlıyarak; memleketimizin hayati varlığı, sağlığı ve rahatı demek olan orman davasını her türlü menfaat, parti mülahasasının üstünde bitaraf ölçülere sadakat göstererek; tarihi gerçeklerimizi gözönünde tutarak; ilme, fenne ve memleket hakikatlarına göre şu broşürle objektif şekilde kısaca izaha çalışacağız.

Bir kere şunu iyice belirtmeliyiz ki, biz ormancılar, orman işini yalnız bu meslek çocuklarının işi olarak görmüyoruz. Bu konuyu bütün milletin bilhassa aydın yurttaşların hissiyat ve temayüllerinin dışında bir vatan ve millet konusu olarak benimsemelerini zaruri sayıyor ve buna inanıyoruz. Bu itibarla orman statüsü ve rejimi üzerinde yapılacak ameliyelerde hepimizin de büyük ve tarihi bir mes'uliyet taşıdığımızı düşünüyoruz. Şüphesiz bu tarihi mes'uliyeti, mesleğimiz olduğu için, en içten biz ormancılar duyuyoruz. Bunu bütün vatandaşlara duyurma vazifesinin bize düştüğünü de biliyoruz.

Bu broşürün gözettiği ve üzerine titredığı asıl hedef, orman davasının tesadüflerin eline bırakılmaması, günlük şu veya bu menfaatleri, maksatları sağlayacak bir vasıta haline getirilmemesi gereken bir meselemiz olduğunu umumi efkara anlatmaktır. Çünkü kat'iyetle ifade edebiliriz ki, geçici maksatların sağlanması için orman statüsü ve orman rejimi üzerinde yapılacak tadiller devrimizi aşarak akıbetlerini ve neticelerini uzak zamanların ötesine sürükleyip götürecektir. Bunun kefarecini ise nesiller ödeyecektir.

Öyle ümit ediyoruz ki, biz ormancıların burada ortaya koyacakları düşünceler, topyekûn milletimizin vicdanında derin akisler yapacak ve bundan da vatan ve millet lehine iyi neticeler alınacaktır.

Binaenaleyh bizim şu broşürü eline geçiren her vatandaşımızdan tek istirhamımız, zahiren herkesi pek ilgilendirmez gibi görünen; fakat hakikatta vatanın var olup olmaması ile aynı manaya gelen orman mevzuuna derin bir alaka beslemeleri ve şu broşürü okumak lûtfunda bulunmaları, sonra hüküm vermeleridir.

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

1946 yılında kurulan Demokrat Parti, 3116 sayılı Orman Kanunu ve CHP'nin ormancılık uygulamalarını hedef almış, bu konuda çok büyük ödünler vermiştir. Çünkü o yıllarda ormanla ilişkili nüfus, ülke nüfusunun yaklaşık % 40'ını oluşturuyordu. Ormanların devletleştirilmesi sonucu ormanlardan sağladıkları çıkarları kaybedenler, DP'nin bu ödünlerinden de yararlanarak, orman içi ve yakınında yaşayan nüfus üzerinde yoğun propaganda çalışmalarında bulundular. DP'nin iktidara gelmesi, orman kanunu ve devlet ormancılığı konusundaki tartışmaları gündeme getirdi. 17.06.1950 günü bu konudaki çalışmalar başlatıldı. Devlet orman işletmeciliği ilkesini ülkemiz ormancılığının ufka açılan tek yolu olarak gören TOD yönetimi, memuriyetten olmayı göze alarak, iktidarın ormancılık uygulamalarının karşısına dikilmiştir. Hakkın Yolu, İlmi Görüşler gibi broşürler basılmış, Yeşil Kitap yayınlanmıştır. Ancak, Yeşil Kitap o günkü kamuoyunda ve basında çok büyük etki yapmış, DP iktidarına geri adım attırıştır.

10 yıllık DP iktidarı döneminde orman yasasında yapılan değişikliklerle ve dört kez orman suçlarına af getirilmesiyle, ormanlar üzerinde büyük bir baskı oluşturulmuş ve bunun sonucunda orman yıkımları artmıştır. Yürürlükte olan 6831 sayılı Orman Kanunu 1956 yılında yürürlüğe girmiştir. Bugün 2B olarak kamuoyuna malolan orman dışına çıkarma işlemleri bu yasa ile başlamış, 1960 sonrası orman dışına çıkarılan bu alanlar tekrar orman rejimi içerisine alınmıştır.

Ancak bu on yıl içindeki ormancılık uygulamaları Türk siyasal yaşamında gelenek haline gelmiştir. Bugüne değin hiçbir siyasal parti ormancılık konusunda bilimsel ve

teknik doğruları gündemine almamıştır. 1961 Yılında ormanlar Anayasal güvenceye alınmış, ancak yeniden çok partili yaşama geçişle birlikte 1963 yılından itibaren bu konudaki yasa ve Anayasa değişiklikleri hep gündemde olmuştur. 6831 Sayılı Orman Yasası bugüne değin 20 kez değiştirilmiş, bu değişiklikler hep ormanların aleyhine olmuştur. Bir araştırmaya göre orman azalmaların % 56'sı yasal düzenlemelerden kaynaklanmıştır.

Bu yasal düzenlemeler sonucunda, mesleğimize ilişkin sorunlar azalmamış Yeşil Kitapta belirtilenlerden daha çok artmıştır. 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş kabul edilerek orman dışına çıkarılan orman alanları, kısaca 2/B alanları 473 bin hektarın üzerindedir. Son iki yıldır 2/B tartışmalarının sürekli gündemde tutulması, orman yıkımlarını hızlandırmıştır.

AKP iktidarının Devlet Ormancılığı yerine Millet ormancılığı deyimiyle ne yapmak istediği de tam olarak anlaşılmış değildir. Hiçbir bilimsel ve teknik içeriği olmayan millet ormancılığı söylemi ile orman alanlarının daraltılması körüklenmektedir. Kızılağaç ve kestanelerin orman ağacı kapsamından çıkarılması için yasa çıkarılmış, bu alanlar ile ilgili uygulamalar köy muhtarlarına verilmiş, ancak, yasa Cumhurbaşkanınca iptal edilmiştir.

2/B Arazilerinin tamamı sanki yerleşim alanıymış gibi değerlendirilerek, kamuoyu yanıltılmaktadır. Kesin olmamakla birlikte 2/B arazilerindeki yapılaşmalar, toplam alanın % 6'sı civarındadır.

Yine AKP iktidarınca kesinlikle uygulanacağı ifade edilen Kamu Reformu Yasası gereğince ormanlar İl Özel İdareleri ve Belediyelere devredilmek istenmektedir. Bu tür bir oluşumda ormanlar, 'yeniden yapılaşma' için bir kaynak olarak değerlendirilecek ve kısa sürede yok edileceklerdir.

I. TARİHİ GERÇEKLERİMİZ

"Bugünü iyi anlayabilmek için dünü iyi bilmek lazımdır" derler. Biz bu sözün büyük manasını düşünerek orman davamıza, okuyucularımızın ibretle okuması lazım gelen, bir tarihçe ile başlamayı muvafık bulduk,

Peşin olarak söyleyelim ki; bizim orman davamız, orman mahsullerinden faydalanma ve ormanın kullanılması gibi netice sayılması gereken teferruat üzerinde durmakla belli olmaz. Bizim orman davamızın esasını orman statüsü ve orman rejimimizin toptan ifade edilmesi teşkil eder. Orman statüsü ve rejimi ise orman telakkisinde, ormancılığı anlayışta, ormancıyı görüşte, ormancılığın prensiplerinde, ormancılık teşkilatında ve tesislerinde kendini gösterir,

Biz tarihçede sıkıcı bir tasniften ve teferruattan kaçınarak sadece ve kısaca 100 -150 yıllık bir zaman içindeki orman rejimimizin geçirdiği değişikliklere işaret etmekle yetineceğiz.

Yüz yıl kadar geriye doğru baktığımızda, tali bir çok safhalardan sarfınazar, statü ve rejim bakımından memleketimiz ormancılığında üç büyük tarihi devir görmek mümkündür ki, onlar da;

- 1- "Cibali mübaha" devri,
- 2- "İltizam ve taahhüt" devri,
- 3- "Modern ve teknik ormancılık" devri'dir.

1. Cibali Mübaha Devri

Cibali mübaha devri orman nizamnamesinin neşir tarihi olan 1869 dan önceki devirdir. Bu devirde orman, su ve hava gibi herkes tarafından kullanılan bir Allah vergisidir, tükenmez sanılan bir tabiat varlığıdır. O zaman böyle telakki edildiği için ona ne devlet, ne de fert tarafından

sahip çıkılmamış, sadece orta malı olarak faydalanılmıştır. Köylü ve halk gelişi güzel kesmiş, devlet gözü dışardaki fetihlerde olduğu için Anadolu'yu ihmal etmiştir. Sadece bir kısım ormanları donanması, şu ve bu ihtiyacı için korumuş, yarını düşünmeden ormanların yok olmasına göz yummuştur.

Ancak iptidai halde bulunan kabile memleketlerinde cari olan bu devirden bize kalan miras, yer yer delik deşik, kalitece düşük bir orman varlığıdır.

Bu devirde belli bir ormancılık ve ormancı anlayışı da yoktur. Ormana hiç bir değer izafe edilmeyen böyle bir zamanda ormancılık ve ormancı bakımından da bir görüş bulunmayacağını tabii saymak icap eder.

Çok eski tarihlerde, memleketimizde orman tahrip-leri olmuştur. Fakat millet ve devlet halinde bulunmamıza rağmen hiç bir statü tanımayan bu "Cibali mübaha" devrinde milletin kaderini sevk ve idare edenleri, bu tarihlerde devlet kuvvetlerine vaziuliyet olanları biz, bugün beddua ile anıyoruz.

2. İltizam ve Taahhüt Devri,

İltizam ve taahhüt devri, bütün imparatorluk çağı ile 1937 yılına kadar süren cumhuriyet devrini içine alan uzun bir devirdir. Bu devir birbirlerinden az çok farklı 1869 -1893, 1893 -1908, 1908 -1920, 1920 -1924 ve 1924 -1937 gibi tali devreleri ihtiva etmekle beraber, umumi hatları ile ormanı istismar eden bir devir olmuştur.

Bu çağda orman, sadece maddi ihtiyaçları karşılayan, yakacak ve yapacak odun veren bir tabiat vergisi, tarla açmaya yarayan bir arazi deposu, hayvan için mer'a telakki edilmiştir. Bu devirde ormanın sosyal hizmetleri bakımından kavrandığına şahit olmuyoruz.

Garplileşmek yoluna giren Osmanlı devleti, bir

aralık ormanları korumak, ondan faydalanmayı düzenlemek istiyor. 1869 tarihli orman nizamnamesi bu düşüncenin mahsulüdür.

Gerçekten 1869 dan itibaren bizde düzenli bir ormancılığı kurmak üzere bir takım tedbirlere başvuruluyor; Ormancı yetiştirilmesi için mektepler açılıyor. Ormanları tetkik için önce Fransa'dan, Birinci Cihan Harbine doğru da Avusturya ve Almanya'dan mütehasşis heyetler getirtiliyor. Hatta 1917 yılında "ormanların idare-i feniyeleri hakkındaki kanun" gibi uzağı gören, ormanın takatı üstünde kesimi önleyecek birtakım mevzuat çıkarılıyor. Bazı ormanlarda ameneje işlerine giriliyor. Fakat bütün bu kanuni tedbirler tatbikat yeri bulamıyor. "Cibali mübaha" zihniyeti tekrar reaksiyona başlıyor. Ötedenberi ormandan gelişigüzel faydalanmaya alışmış halk ve köylü tahdide razı olmuyor. Ormanı istismara alışmış hususi şahıslar menfaatlarından feragat etmiyorlar, köylü menfaatları gerisinde kendi doymaz iştahlarını tatminden başka bir şey düşünmüyorlar. Üstelik iyi niyetlerini tatbik sahasına geçiremeyen Devlet te, mali sıkıntılar karşısında ormanı bir gelir kaynağı olarak görmeğe başlıyor. Ormanları rüsum vasıtası telakki ediyor ve ormandan çok varidat alma parolasını tatbika geçiyor.

Uzun yıllar süren bu mali zihniyetin neticesi olarak ormanlar yer yer, tıpkı aşar ağaları gibi, orman ondalıkçılarının murakabası altında mültezimlere kiralanmaya, ihale edilmeye başlanıyor. Bu sistem sayesinde gerek ecnebi, gerek yerli sermaye; memleket ormanlarını uzun ve kısa vadeli mukavelelerle sömürme yolunu buldular. Hususi ormanlar ise alan bakımından genişlemeye yüz tuttu.

Cumhuriyetin ilk devirlerinde de sistem değişmedi. Ölüm kalım savaşına başlayan genç devlet, düşmanla uğraşabilmek için iç huzurunu temin etmek zorunda idi.

Gerek orman davasına, gerek ormancıya layık olduğu değeri vermek isteyen fakat düşmanla uğraşmak mecburiyetinde bulunduğu için mevzuu bütün çıplaklığı ile ele alamayan hükümet, politik ve psikolojik mülahazalar ile köylüyü memnun etmek lüzumunu hissetti. Çıkarılan 11/Ekim/1920 tarihli **baltalık kanunu** ile köylülerin orman sahibi edilmesi temin edildi. Fakat bunun kötü tesirleri (3) yıl içinde çok vahim şekilde tecelli etti. Köylü sahibi olduğu ormanı, orman yiyicilerinin tahrikleriyle kısa bir zamanda baltadan geçirdi, ormanı tarlaya çevirdi. Nihayet devlet işin vehametini anlayarak 1924 de bu kanunu kaldırdı.

1926 yılında orman intifa haklarını düzenlemek için yeni bir yola girildi. 484 sayılı intifa kanunu ile köylü ve orman münasebeti, ormanların takati prensibi dahilinde düzenlenmeye geçildi. Fakat bütün kanuni tedbirlere rağmen yüz yıldır sürüp gelen başı boş faydalanmanın yarattığı itiyata bir türlü gem vurulamadı.

Harplerle harap olmuş bir memleketin sonu gelmez ihtiyaçları da Devlete istemeyerek ormandan bir servet olarak faydalanmak mecburiyetini yükliyordu. Bu zayıf noktayı sezen hususi teşebbüs bir taraftan devletle mukavele yaparak, şirketler kurarak memleketin en verimli ormanlarını büyük tesislerle işletmeye açarken, sistematik makinalı istismarı, orman zararına son haddine kadar götürmüş, diğer taraftan müteahhitler devlet ormanlarına yerleşerek -damga hariç- kesim, nakil ve kıymetlendirme faaliyetlerine ait olmak üzere işe hakim olmuşlar, ormanın zararına eski menfaatlerini gerçekleştirmek için ellerinden gelen her çareye başvurmuşlardır. Devlet her gün biraz daha fazla ormansızlaşmanın tesirlerini hissettikçe kontrol ve murakabeyi artırmışsa da müsabet netice alamamıştır. Devlet adına bu kontrolü yapan

ormancı ise çok kere duruma hakim bulunan hususi teşebüs ile müteahhidin oyuncağı ve tabii olmaktan daha ileri gidememiştir.

Kısaca uzun yıllar süren bu taahhüt ve iltizam devrinin ormancılık karakterini ve neticelerini şöyle toplayabiliriz.

1- İltizam ve taahhüt devrinde orman, sosyal değeri düşünülmeden sadece maddi kıymeti ile kavranarak ilkten ondalıkçılar, daha sonra müteahhit ve şirketler elinde mali bir zihniyetle istismar edilmiştir. Bu yüzden ormanlar harap olmuştur. Bu devreyi biz; cibali mübaha devrindeki başıboş tahriplerin nizamlanmış ve makineleşmiş şekilde devamı olarak vasıflandırıyoruz.

2- Ondalık devrinin ormancısı ancak bir rüsum memuru olmuş, taahhüt devrinin teknik elemanı olarak çalışması iktiza eden ormancısı ise, müteahhit orman içine nüfuz ettiği için, koruma, yetiştirme ve kontrol gibi amme vazifelerini yerine getirememiş; müteahhidin arabasına bindiği, onun yemeğini yediği için daima tabii durumunda kalmıştır. Bu sebepten ormancı, millet nazarında müzmaihil hale sokulmuştur. Damga da dahil, ormancının yaptığı bütün işler, bir formalite yığından ibaret kalmıştır. Müteahhit damgalanarak kendisine teslim edilen ağaçların bir kaç misli fazlasını daima ormandan kaçırmak fırsatını bulmuştur.

3- İltizam ve taahhüt devrinde köylünün intifa hakları bir türlü düzenlenememiştir. Bu konuya devlet tarafından her el atılıştaki kamu menfaatlerini hiçe sayan ve kendi şahsi kazançlarından başka bir şey düşünmeyen orman yiyicileri köylü kitlelerinin gerisine gizlenmiştir. Her türlü aksülamel bunlar tarafından körüklenmiştir.

4- Orman servetinden faydalanma serbestisine dokunulmadığı nisbette orman yokluğunun ne korkunç

felaketler getireceğinden bihaber olan halk, hayatından memnun olmuş; orman mültezimi ve müteahhidi yarını düşünmeden kesesini doldurmasını düşünmüş, bunun cezasını bir misli azalarak harap olan orman çekmiştir.

5- Bu devirde memleketin orman durumunu tetkik eden bütün ecnebi mütehassıslar ormanlarımızın tahrip fecaatını ve buna sebebiyet veren mültezim ve müteahhitlerin rollerini belirtmekte ittifak ediyorlar.

İste size Fransız mütehassısı **A. Bricogne**'un 1877 de yazdığı raporundan bir kaç satır: "*Tahribatın vüs'atı halkın miktarı ile tamamen gayri mütenasiptir. Bu kadar az insanın bu derece büyük tahribata sebep olması insanı hayrete düşürmektedir*" ¹

1929 yılında **M. Hernik Carbonier**, verdiği bir raporda Akdeniz mıntikasındaki orman tahribatının azame-tini görünce buralardaki iklim değişikliğinin sebebinin bu ormansızlaşma olduğunu ileri sürmekten kaçınmıyor. ²

Siegfried Rosenberg ve **Hofrat Ultzer**' in Bolu, Zonguldak ormanları hakkında yazdığı şu satırlar, bizlerin millet olarak yüzümüzü kızartacak kadar ağırdır: "*Sırf hayvan otlatmak, sahalarını büyütmek maksadıyla meydana getirilen müteaddit ve geniş yanık sahalar ve bunlardan başka bir kaç bedevra tahtası almak amacıyla binlerce misli kıymetindeki ağaçları saygısızca kesmek küstahlıkları evvelki fecaatları tamamlamaktadır*" ³

Aynı, şekilde Alman ormancısı **Prof. Bernhard, Atatürk'** e yazdığı bir mektupta mukavele ormancılığına son vererek orman tahribatına mani olunmasını istiyordu. ⁴

6 - Uzun süren bu devrin orman tahribatı ne derece

---

¹ Mütehassıs Raporları adlı kitap.

² Aynı eser

³ Aynı eser

⁴ "Prof. Bernhard'dan Atatürk'e mektup" Orman ve Av mecmuası; Yıl 1950, sayı: 8.

üzücü olursa olsun bir de teselli edici noktası vardı: 'Cumhuriyet hükümetinin gittikçe karışan orman davasını mutlaka halletmeye karar vermiş olması. Nitekim hükümet, yukarıda adlarını saydığımız mütehassıslar da dahil, Fransız, Alman bir çok mütehassıslara tetkikler yaptırdı, iltizam ve taahhüt devrinin bugünü düşünen karcı görüşü ile Devletin ormanı memleket varlığı ile bir sayan yarını düşünen orman görüşü yıllarca çarpıştıktan sonra ikincisinin zaferi 1937 yılında 3116 sayılı orman kanunu ile tahakkuk etti.

Fakat bu devir hakkında bahsi kapamadan önce şunu da ilave edelim: iltizam ve taahhüt devrinin istikrarsız durumu, orman mevzuunda yapılan her düzenlenişe karşı duran reaksiyonları ile memleket orman varlığının bir misli azalmasına sebep oldu.

Bu devir ormancılığımızı içinden çıkılmaz bir hale soktuğu gibi, hazırladığı ruh haleti ile daima içimizde uyuklamakta ve sinmiş bir halde fırsat beklemektedir. Hortlamak için müsait durum kollayan iltizam devri için büyük Türk milletine belirtmek istediğimiz yegane husus: kötülükleri aşkar olan bu usulün, mazide denenmiş olduğunu hatırlatmaktan ibarettir.

3. Modern ve Teknik Ormancılık devri

1937 tarihli ve 3116 sayılı Orman kanununun tatbikatı ile başlayan devri "Modern ve teknik ormancılık devri" diye adlandırıyoruz.

3116 sayılı kanun, yıllardan beri sürüp gelmekte olan bir ızdıraba devlet adamlarının inanış ve isteyişlerinin, yerli ve yabancı meslek adamlarının yılmadan çalışmaları ve hararetli tartışmaları neticesi meydana gelmiş bir eserdir.

3116 sayılı kanun, Türkiye'de artık zamanla artan

bir orman yetersizliği bulunduğunu, ormanın devletçe ve milletçe benimsenmesi ve bir elden korunması lazım geldiğinin, her ağaçta vatan selametinin saklı olduğunun çok veciz bir ifadesidir.

Bu kanun tesadüfen çıkmamıştır. O, ormana bir değer izafe etmeyen cibali mübaha zihniyetiyle ormana sadece maddi değerinden başka kıymet vermeyen fiskal telakkiye karşı bir reaksiyonu ve ne pahasına olursa olsun ormanı korumaya azmetmiş, ormana ön planda sosyal, kültürel bir değer veren, ikinci sırada onun maddi değerini hesaba katan inkilapçı, realist bir görüşün mahsulüdür,

3116 sayılı **Orman Kanunu** ormanlarımızı önce kollektif hizmetleri, sonra maddi değerleri bakımından mütalaa ederek : 1) Var olan ormanların sahası, daralmadan mahsullerinden faydalanma usul ve nizamını koymuş, 2) Halkın her bakımdan orman ile olan münasebetini düzenlemek, 3) Mevcut ormanların kalitesini yükseltmek, 4) Esasen yetersiz olan orman varlığımızın sahasını yeni ağaçlamalarla genişletmek gibi memleket gerçeklerine uygun düşen hedefleri güdüyordu.

Kısaca bu kanun, ormancılığımıza iki ana vazife tahmil etmiştir.

1- Var olan ormanlarımızı korumak, kurtarmak suretiyle milli iktisadımız için faydalı kılmak,

2- Yeniden orman yetiştirerek orman servetini ve ağaç zenginliğini artırmak.

A) Koruma ve kurtarma :

İlk şart ormanı ne pahasına olursa olsun kurtarmaktı. Vatanın ormansızlaşmasının vahim akibetine doğru her gün biraz daha kaymasını durdurmak lazımdı. Kanun Türkiye'de ilk defa orman varlığını gerek dıştan ve gerek içten bütün yıkıcı, yok edici tesirlere karşı korumayı ön plana almıştı.

Ormanın dış bütünlüğünü ve varlığını koruma: İltizam ve taahhüt devrinde orman üzerinde hakimiyet kurulamamıştı. Devlet tarafından yapılması lazım gelen kontrol muhtelif sebeplerle aksamış, ormanın tahribine mani olmamıştı.

Orman varlığının muhafaza ve idamesi için onun üzerinde devlet hakimiyetinin kurulmasına zaruret vardı. Bu sebeple önce ormanı mülkiyet ve tasarruf bakımından masun bulundurmak; bitişiğindeki yabancı mülklerle tahdit, tefrik ve tasfiyesini yapmak, orman içi yerleşmelere mani olmak, taş ocağı, maden kuyusu ve yol açma hareketlerinin orman içinde yapılmasına asla izin vermemek lazımdı. Keza ormandan her türlü gelişi güzel faydalanma, takatının üstünde bir verim alma, şiddetle men edilmeli idi. Mazide orman takatı düşünülmeden ormanın nasıl istismar edildiği çok acı neticeleriyle meydanda idi. Artık ormanın servet durumunu tanıtan, ağaç türlerini öğreten, toprak, yol, imkanlarına göre ancak ormanın verdiği kadar istifade edebileceğimizi gösteren bilgilerin ormana tatbikine ihtiyaç vardı. Binaenaleyh ormanlarımızın ameneje edilmesi kat'i bir zaruretti.

Ormanın iç bütünlüğünü sağlama: Diğer taraftan uzun bir istismar zihniyetinin eseri olarak kalitece bozulmuş, yer yer kelleşmiş ormanı daha iyi bir iç bünyeye sahip kılmak da lazım geliyordu. Sel ve suların geçtikleri yerlerin kaymasına mani olmak, ormanı böcek, mantar zararlarından, zehirli gazlardan, her türlü çığ, fırtına, yangın gibi tabii afetlerden korumak icap etmekteydi.

B) Yeniden orman kurma ve genişletme:

İş sadece var olan ormanı korumakla bitemezdi. Memleketteki orman azlığına bir çare bulunmalıydı. Bir sebeple tahrip edile edile daralan orman hududunu eski

yerlerine doğru tekrar genişletmek, orman içinde açıklıkları kapatmak, diğer taraftan orman dışında yeniden orman ve ağaçlıklar kurmak, bunları teşvik etmek lazım geliyordu.

***

İşte yukarıda özetlemeye çalıştığımız bütün bu işleri orman kanunu bir bir düzenlemiş, güdülen hedefe varabilmek için takip edilecek yola ve vasıtalara işaret etmiştir.

Kanun, ormanın nesilden nesile azalmadan devredilmesini istemiş, onu milli bünye için vazgeçilmez bir unsur olarak saymış, **devamlılığı** baş prensip ittihaz etmiştir. Devamlılığı koruyacak yegane otorite Devlet olduğundan ormanlar da **devlet mülkiyetini ve devlet işletmeciliğini** kabul etmiştir. Kanundaki "*Devlet ormanları Devlet tarafından işletilir.*" prensibinin manası budur.

Vazı kanun her ne kadar asıl olan Devlet mülkiyeti yanında özel mülkiyetle diğer bir takım mülkiyet nevelerini daha kabul etmiş ise de Devlete, kendi ormanlarına bitişik diğer ormanları istimlak hakkını tanımakla istikbaldeki yegane orman mülkiyetinin devlet mülkiyeti olacağını hatırlatmak istemiştir. Nitekim 1945 de bu esastan hareket edilerek çıkarılan 4785 sayılı kanunla bütün ormanlar devletleştirilmiştir. Aslında 3116 sayılı kanun, devlet mülkiyetinden gayri ormanların da devlet ormanlarındaki esaslar dahilinde idare, bakım ve işletmesini emretmekle küçük büyük bütün ormanlarda kamu menfaatinin ön planda gördüğünü açıkça ifade etmiştir.

Prensip olarak **parasız intifayı kaldıran orman kanunu**, psikolojik bir noktadan hareket ederek, halkta cibali mubaha zihniyetinin artıkları olan ormanın bir değer ifade etmediği zihniyetini yıkmak istemiştir.

Orman kanununun belki en kuvvetli yanlarından biri de ormanın ekonomik bir konu oluşundan çok, sosyal ve kültürel karakterine kuvvetle işaret etmesidir. Orman Kanununun gerek korumada ve gerek ağaçlandırmada fertlere ve bazı tüzel kişilere mükellefiyetler yüklemesi de bunun en açık delilidir. Her hak bir vazife karşılığı olduğu gibi ormanlardan milletçe faydalanmaya karşılık böyle milletçe mükellefiyetler yüklenilmesi adalete de uygundur.

Hele **muhafaza ormanlarına** başlı başına bir fasılın ayrılışı, orman anlayışında ileri bir görüşün eseridir. Yurdun su düzenini sağlaması, toprağı tutması, iklim v.s. bakımından yaptığı büyük kollektif hizmetler yönünden bazı ormanlara muhafaza ormanı adı takılarak onlara, maddi ihtiyaçları karşılayan işletme ormanlarından daha üstün bir değer atfedilmesi kanunun memleket gerçeklerine biçtiğı değeri gösterir.

Kısaca, 3116 sayılı Orman kanununun başlıca esasları ve prensipleri bunlardan ibarettir. Onun ihtiva ettiği ana prensiplerin daha etraflı izahına ilerde tekrar döneceğiz.

Burada şu noktayı bilhassa belirtmeliyiz ki, modern ve teknik ormancılığımız için bu kanun temel taşı olmuştur. Orman işletmeleri bu kanuna göre açılmış, işletmeler kuruluşunu bu kanuna göre tamamlamak yoluna koymuşlar, ormancı teknik bir eleman olarak bu kanuna göre ormana yerleşmeğe başlamıştı.

Çok acıdır; modern ve teknik Türk ormancılığı henüz ormana yerleşmekte ve yeni nizamı kurmakta iken reaksiyon da başladı. Kamu menfaatının baskısı altında ezilerek sinmiş olan hususi menfaat, tekrar baş kaldırdı. Eski istismar zihniyetinin temsilcisi olan bu orman yiyiciler teşkilatlandılar. Yarın düşüncesi ile hakikatte köylü ve halk lehine ormana yerleştirmek istenen düzene karşı,

halkın günlük menfaatini tahrik ederek onu eski düzensizliği ister şekilde dile getirdiler. Ormancı ile halkın arasını açmağa çalıştılar.

İşte bugün tadili istenen, bu statü ve orman rejimidir.

***

II. ORMAN VARLIĞIMIZ VE ORMANIN MİLLİ BÜNYEDEKİ YERİ

Türkiye için taşıdığı büyük değerın izahına geçmeden önce ormanların insanlığa sağladığı faydaları özet olarak hatırlatmak faydadan hali olmayacaktır.

Gerçekten ormanlar insanlara gerek maddi (reel) ve gerek manevi (ideel) olarak bir çok faydalar ve hizmetler sağlar.

1. Ormanların Maddi Faydaları

İnsanın ormanla ilgisi ezelden gelmiş, ebede gidecektir. Hayatın her safhasında insan, orman ve orman mahsulleri ile karşı karşıya, haşır neşirdir.

Maddi bakımdan ormanın insana sağladığı faydalar o kadar çoktur ki, bu faydaları klasik olarak "*beşikten mezara kadar*" tabiri ile ifade etmek adet olmuştur. Elimizdeki kurşun kalem, önümüzdeki kağıttan selüloz ve suni ipeğe kadar nemiz orman ve ağaç mahsulü değildir ki? Her geçen günle ihtiyaçlar çoğaldıkça, odunun teknolojik vasıflarına ait araştırmalar geliştikçe, orman mahsullerinden istifade daralmak şöyle dursun, bilakis gittikçe artacaktır.

Bununla beraber ormanın, bir memleketi barınılır yurt haline getirmesi yönünden sağladığı kolektif hizmetler maddi değerinin kat kat üstündedir.

2. Ormanların Manevi Faydaları

Ormanın bu gurup faydalarına kolektif hizmetleri adını da veririz. Bu yönden ormanın değeri, maddi değerine nazaran daha üstündür.

Ormanın sağladığı kolektif hizmetler, o azaldıkça eksileceğinden ormansızlaşmanın bir memleket için

korkunç akıbetleri de şiddetlenir. Bu hususta bir fikir vermek için ormanın temin ettiği kollektif hizmetleri saymalıyız:

a) Su ile orman birbirinden ayrılmayan ikiz kardeş gibidir. Devamlı sular, devamlı kaynaklar ormanlık arazinin meşru çocuğu, sel ise çıplaklığın beslemesidir. Ormanlar bir memleketin su düzeninin en büyük nazımıdır. Pek haklı olarak modern telakki ormanları en emin ve en mükemmel su regülatörleri ve su rezervuarları olarak kabul ediyor. Bugün su basmalarına, sadece beton yığınları ile karşı durmanın modası geçmiştir. Su ve sel basmalarına hal çaresi arayan her teşebbüs, işe ağaçlandırma ile başlamak zorundadır. Bizim Seyhan kadar vahşi ve tehlikeli olan Fransa'nın Sen nehrinin uysallaştırılmasına, bu nehrin kaynaklarındaki ormanların tahribine mani olmakla ve oradaki açıklıkların ancak ağaçlandırılması ile muvaffak olunabilmiştir. **Roosvelt'** in en büyük eseri diye vasıflandırılan en aşağı 15 milyon kişinin yarısını emniyet altına almış olan Tennessee vadisinin islahı da keza bu vadiyi besleyen suların doğuş yerlerini ağaçlandırma ile gerçekleşmiştir.⁵

b) Ormanın en büyük kollektif hizmetlerinden biri de toprağı tutması, ziraat arazisini korumasıdır. Yurdun morfolojik durumu o haldedir ki, ormanlar tahrip edildikçe sarp yerlerdeki büyük kaymalar olmakta, orman sahalarının bittiğı yerde başlayan bütün ziraat arazisini büyük bir tehlike tehdit etmektedir. Vaziyet böyle giderse istikbalde bir ziraat memleketi olan Türkiye istihsal gücünü kaybederek Çukurovası, Ege mıntıkası, Marmara havzası ile bütün yurt molozlarla kaplı kıraç bir hale girecektir.

---

⁵ Sel felâketleri adlı eser (Prof. Faik Tavşanoğlu, Dr. Selâhaddin İnal, Mesud Defne, Refik Alaçam, Orhan Yamanlar.)

c) Orman eksibe akınlarına, çığ basmalarına karşı da en güzel bir settir. Fransa, Land mıntıkasındaki 750 bin hektara yakın mümbit ve fakat sahilden gelen kumlarla çöl haline gelen arazisini ormanlaştırmak suretiyle kurtardı. Kaliforniya sahil mıntıkası boyunca uzanan mümbit araziyi, sahil ormanları tahrip edildiğinden, eksibe yığınları işgal etmeğe başladı. Bugün Amerika buraları tekrar ağaçlandırmak için milyonlarca doları harcamakla meşguldür.

ç) Orman, ekstrem iklim değışmelerine mani olur. Orman tedricen ısınır ve tedricen soğur. Orman havası, çıplak bir araziye nazaran yazın serin, kışın ılıktır.

d) Orman en büyük sağık yuvasıdır. Ormanın sıhhat üzerinde yaptığı faydalar hepimizce malûmdur. Orman insana temiz havası ile yaşama kudreti verir. Çıplak mıntıkların sakinleri, uçsuz bucaksız çıplaklık, bir tükenişi, bir boşluğu muttasıl hatırlattığından olacak ki bedbin ve yorgun tavırlı olurlar. Ormanlık mıntıkanın ahalisi ise ne kadar canlı ve atiktir. Sanatoryumları ormanlık bir yere yapmanın yegane hikmeti ümitsiz hastaya ormanda hayat dolu şahlanışa bakarak yaşama ümidi vermek için değıl midir ?

e) Ormanın yurt müdafaasındaki hizmeti ise küçümsemez. Gizlenme, savunmada az kuvvetle çok iş yapmayı mümkün kılar. Orman insanı yurda bağlar, iman verir.

f) Orman insanın terbiyesi üzerinde de büyük tesirler yapar. Ormanın güzelliğı insan ruhuna estetik bakımdan tesir eder. Şehirlerimizdeki parkların, caddelerimizdeki ağaçların hikmeti hep buna dayanır.

***

Yukarıda saydığımız iki gurup fayda yekûnu ormanın bir memleket ve millet için ne büyük mana ifade ettiğini belirtmeye kafidir, sanırız. Hele ormansızlaşmaya yüz tutmuş bizim gibi memleketlerde orman, kollektif hizmetler yönünden daha fazla bir değer kazanır. Tipik bir misal olarak İsviçre'yi zikredelim : Bu memleket, ormanları üzerinde titizlikle durur. İsviçre'yi İsviçre yapan, milyonlarla döviz getiren ormanlarıdır. Bir an bu ormanların yok olduğunu düşünelim. İsviçre yarından çok kıymetini kaybedeceği gibi, Avrupa'nın en sarp ve arızalı bir yeri olan bu memleketi seller götürür. Uzağa gitmeye hacet yok. İstanbul'umuzun dillere destan adalarından çamsız bir Büyükada, Heybeli veya Burgaz'ın, yarım mil mesafedeki Hayırsız Ada'dan farkı kalır mı?

Bütün bu sayılan sebepler, ileri memleketleri ormanlarına derin bir alaka ile bağlamıştır. Ormanı bir vatanın ve milletin var olup olmaması ile bir saymışlardır. Fransız şairi **Andre Theuriet** şu veciz sözü ile ancak realiteyi ifade etmiştir: "*Vatanın kalbi ormanların derinliklerinde saklıdır. Ormansız bir millet, ölmüş bir millettir.*"⁶

3. Türkiye İçin Ormanın Değeri

Yukarıda sayılan sebeplerden ötürü Türkiye'de ormanın değeri daha büyüktür. Aşağıdaki gerçekler onun lüzum ve önemini belirtir :⁷

1- Türkiye ormanca fakir bir memlekettir. Yurdumuzdaki ormanlar alan bakımından Yurt ölçüsüne nazaran çok düşüktür. Ormanlarımızın sahasını biz cömert ve nikbin bir hespla on milyon hektar kabul edersek

---

⁶ A. Jacquot : La Forat. Paris, 1911.

⁷ Prof. Ali Kemal Yiğitoğlu :

1- Türkiye'de Ormancılığın temelleri, şartları ve kuruluşu, 1936

2- Türkiye iktisadiyatında Ormancılığın yeri ve ehemmiyeti. 940

bunun yurt ölçüsüne nisbeti %13 olarak çıkar.

Ormanın kollektif hizmetlerinden, müsbet ve hayırlı tesirlerinden bir memleketin faydalanabilmesi ve orman mahsulleri ihtiyacı karşılanabilmesi için bu nisbetin % 30 olması lazımdır. Yurt ormanları bu ölçüye vurulacak olursa memleketin ne feci bir durum karşısında bulunduğu kendiliğinden anlaşılır.

Gerçekten bugün Türkiye ormansızlığın bütün kötü akıbetleri ile karşı karşıyadır.

2- Mevcut ormanlar evsafça çok düşüktür. Ormanlarımız, gelişi güzel faydalanma neticesi olarak tahribata uğradığından, kendisinden beklenen hizmetleri yapamaz bir durumdadır. Var olan ormanlarımızın çoğu evsafça düşük olduğu cihetle verim kudreti de azdır.

3- Üstelik ormanlarımız yurdun her yanına muntazam olarak dağılmış ta değildir. Bu hal yurdun her yanında orman mahsulleri ihtiyacının tamamen ve seyyanen karşılanamaması zorluğunu doğurmaktadır.

4- İntizamsız olarak dağılmış olan ormanlarımızda düzensiz faydalanmaya mani olunamadığı için orman tahribatı bütün şiddetiyle devam etmektedir. Orman tahribatının şiddeti hakkında bir fikir vermek için yurdun Antalya mıntikasındaki orman azalmasından bir misal verelim : Antalya ormanlarına biri 1926 da, diğeri de 1946 da olmak üzere orman alanı ve orman serveti üzerinde iki ölçme yapılmıştır. Netice şu : 20 yıl zarfında alan itibarı ile koru ormanlarındaki azalma % 78, baltalıklardaki ise % 63 dür.⁸ Bu rakamlar çok azap verici ve korkunçtur.

5- Türkiye tabiaten orman için gayrı müsait bir iklim kuşağındadır. Gerçekten yurdumuz orman ikliminin şimal memleketleri gibi optimumunda değil, son hududun-

---

⁸ Ord. Prof. Mazhar Diker - Dr. Kemal Savaş : Yurtda Orman azalması, 1948.

da bulunmaktadır. Memleketimizde orman bakımından iklim, nekes ve cimridir.

Fin alimi **Gajender** bu hakikati şöyle izah etmiştir: ⁹ *"Kuzey Avrupa'da tahrip edilen ormanın yerine, iklim müsait olduğu için yenisinin gelmesi., insanların zararlı müdahaleleri olmazsa, kolaydır. Orta Avrupada tahrip edilen ormanın yerine yenisinin gelmesi insan gayreti olursa imkan dahilindedir. Güney Avrupa'da ise insan gayreti de olsa bu pek güç ve hatta imkansızdır."* Güney Avrupa mntikasına dahil olan memleketimizde de orman tahrip edildikten sonra yerine artık yenisini kurmak imkansız gibidir.

Demoklesin kılıcı gibi başımızın üstünde duran bu korkunç tehlike ile karşı karşıya bulunduğumuzu milletçe idrak etmek mecburiyetindeyiz.

6- Yurdun morfolojik yapısı da ormansızlaşma neticesinde vahim bir durum doğurmaya müsaittir.

Ormanlarımız Kuzey Anadolu Dağları, Batı Anadolu ve Toros Dağları üzerinde hemen hemen toplanmış vaziyettedir. Yurdun büyük bir kısmı ormansızdır. Diğer taraftan memleketin bütün akar suları bu dağlardan çıkmaktadır. Ormanlarımız tahrip edildikçe orman hududu İç Anadolu yaylasından ve sahillerden içten ve dıştan olmak üzere dağ zirvelerine doğru çekilmektedir. Bu daralmanın, her şey bir yana sadece yurdun su düzeni bakımından akıbetini düşünmek bizi ciddi tedbirlere baş vurduracak kadar mühimdir.

Akar sularımızın çıktıkları yerler ile denize döküldükleri yer arasındaki mesafe kısa, buna mukabil iki nokta arasındaki yükseklik farkı çok olduğu için meyil nisbeti yüksektir. Bu itibarla erozyon ve taşınma da şiddetli olmaktadır. Son zamanlarda zaten akar sularımızın sık sık

⁹ Prof. Bernhard : Türkiye Ormancılığının mevzuatı ve tarihi vazifeleri

taşması tehlikeyi ihtar edip durmaktadır.

Ormanların tahribatını durdurmazsak istikbalde, en mümbit ziraat topraklarımızın moloz yığınları ile işgal edilmesi tehlikesi er geç baş gösterecektir.

Hülasa: Tabii şartların elverişsizliği bizde ormanların diğer memleketlerden daha titizlikle, ne pahasına olursa olsun, korunmasını icabettirir.

Memleketimizin istihsal kudreti ve insan barındırma gücü ormanla ilgilidir. Orman azalması ve ormanlarımızın bugünkü hali artık onları her türlü maddi faydalanma vasıtası olmaktan çıkarmış, onun kollektif faydalarını önplana geçirmiştir. Türkiye yapacak ve yakacak ihtiyacının yerine bir ikame maddesi her zaman koyabilir. Bu ihtiyacını her zaman dış memleketlerden karşılayabilir. Fakat değişen iklimimizi, bozulan su düzenimizi, kaybolan toprakları dışardan getirmek mümkün değildir.

A. Muhip Dıranas bir yazısında pek haklı olarak orman davasını yurt müdafaası ile bir görüyor ve şöyle diyor: "*Orman davası, bir yurt müdafaası davasıdır. Ha memleketi düşman istila etmiş, ha memleket ormansızlaşmıştır, Belki bu ikincisi birincisinden de beterdir. Çünkü istila edilen bir vatanın istirdadı her zaman için mümkün ve mukadder iken ormansızlaşmış bir Anadoluyu çöllükten kurtarmanın yolu, yordamı ebediyyen yoktur.*"¹⁰

Ebedi Şef **Atatürk** ağaca ve yeşile karşı hasretini Ankara'da bir Orman Çiftliği kurarak gidermiş, susuzluk ve kuraklığı kesin olarak yenerek ikinci bir Dumlupınar zaferi kazanmıştı. Bizlere de bu hareketi ile memlekette ağaç ve orman için titremenin ne kadar kudsi bir vazife olduğunu hatırlatmak istemişti. Halbuki bu gün orman durumumuzun hiç de ümit verici olmadığını görüyoruz.

---

¹⁰ A. Muhip Dıranas : "Orman davası = Yurd müdafaası" adlı makale, 9.8.1950 tarihli Zafer gazetesi.

Henüz emekleyen Filistin hükümeti binlerce yıldan beri ağaç yüzü görmemiş çöllerini, ağaç seferberliği ilan ederek ağaçlandırma yolundadır. Biz hiç değilse orman azalmasına mani olarak memleketi çöle dönmekten kurtaramayacak mıyız ?

Buna, bu büyük Millet her zaman kadirdir. Yeter ki Devletçe ve milletçe şahsi menfaatların üstüne çıkılarak dünya ormancılık görüşü ve memleket gerçeklerinden kuvvet alan ormancılık prensiplerine sadakat gösterelim. Bütün faaliyetlerimizi bu prensiplere uygun bir şekilde seferber edelim.

***

III. ORMANCILIK PRENSİPLERİMİZ

Ormancılık dünyasına hakim olan prensipler bugünkü orman görüşünün mahsulüdür. Artık ormanın lalettayin bir ihtiyaç kapatma vasıtası olmaktan çıkmış olması, onun ekonomik gayeleri de aşarak sosyal hizmetler de dahil, bir millet ve ülke için vazgeçilmez, onsuz yapılamaz bir temel unsur oluşu bizi ana bir prensibe götürmektedir. O da, ormanların **devamlılığı** prensibidir.

1. Devamlılık Prensibi

Devamlılık prensibi; ormanın milli ekonominin yararı ve milletin varlığı için nesilden nesile mukaddes bir varlık olarak devredilmesine sadakattan başka bir şey değildir. Bu günden yarına doğru yol alırken orman, aynı zamanda devamlı bir şekilde memleketin, başlangıçtan beri sayageldiğimiz maddi ve kollektif ihtiyaçlarını da sağlayacaktır.

Devamlılık prensibi içinde önce orman varlığının muhafazası ve hatta genişletilmesi ve geliştirilmesi, ikinci olarak da imkan nisbetinde faydalanma gelir. Hiç bir zaman faydalanma aşırı bir had alarak bizatihi ormanın mevcudiyetine zarar veremez. Başka "bir deyişle ormandan yıllık olarak faydalanma, büyüme halindeki artış geçemez.¹¹ Aksi hal, ormanın ve memleketin zararına olur.

Her ne kadar orman sermayesinden yeme ilkden maddi ihtiyaçları zahiren tam karşılıyor gibi görünürse de zamanla bu miktar düşe düşe sifıra varır ve orman tükenişi halinde tecelli eder. Orman azaldığı nisbette kollektif hizmetler karşılanmaz olacağı için memleket kötü akıbetlere sürüklenir.

---

¹¹ Prof. A. Kemal Yiğitoğlu : Türkiye'de Ormancılığın Temelleri, Şartları ve Kuruluşu, 1936. S. 104.

Devamlılık prensibi hakkında bir fikir vermek için meseleyi basitleştirerek bir misalle izah edelim: Bir ormanda ağaç servetinin 1000 m³ ve yıllık servet artımının yani büyüme miktarının da 20 m³ olduğunu farzedelim. Bu takdirde devamlılığı ihlal etmeden faydalanabileceğimiz miktar ancak bu artış miktarı olacaktır. Bu tıpkı % 2 faizle bankaya yatırılmış 1000 liranın yılda getirdiği 20 liradan istifade etmeye benzer. Eğer ormanın verebileceği 20 m³ lük artım miktarından daha fazla bir faydalanmaya kalkılırsa sermayeden yenmiş, ormanın devamlılığı sarsılmış olur. Hatta ilerisini gören modern ve teknik ormancılık, bu artım miktarının hepsini faydalanmaya arz etmez. Bir kısmını da, faraza 5 m³ ünü ormanda ihtiyat olarak bırakır ve ana sermayenin çoğalmasını sağlar.

Bazan orman çok harap olmuş, maddi bakımdan bir dal bile verecek durumda olmayabilir veya muhafaza ormanı karakterinde bulunduğundan istihsale tahsis edilemez. Devamlılık prensibi, bu gibi ormanların titizlikle muhafaza edilmesini amirdir. Ortada maddi bir faydalanma bulunmadığı halde ormanın yaptığı kolektif hizmetlerine karşılık koruma, bakım, imar gibi külfetlere katlanmak lazım gelir.

Sözü buraya getirdikten sonra artık ormancılıkta mühim bir konuya rahatça geçebiliriz ki, o da bir memleketin lazımı gayri müfarik bir unsuru, vazgeçilmez bir devamlılığın hangi vasıta ve yolla gerçekleştirileceği meselesidir. Bunun cevabı basit; ya fert, ya Devlet.

Mademki ormanın faydası bütün vatanı, bütün milleti kavrayacak vasıftadır, mademki kültürel topluca faydalanmalar daha ziyade sosyal, kamu menfaatleri çerçevesindedir; mademki bu menfaatlere karşılık ormandan maddi istifade sağlanmadığı halde yukarıda bahsi geçen külfetleri yüklenmek zaruridir. O halde, bu şartlara

uygun düşecek vasıta fert değil, bir milletin bir ülke üzerinde teşkilatlanması demek olan Devlettir. Neticede postulatı (mütearifeyi) bulduk: Ormancılıkta Devlet Ormancılığı yolunu takip etmek elzem ve şarttır.

2. Devlet Ormancılığı

Memleketimizde bizi Devlet ormancılığına götüren sebep ve şartlar, biri dünya ormancılık görüşü, diğeri memleket zaruretleri olmak üzere iki esasta toplanabilir.

A) *Bugünün dünya ormancılık görüşü*: Bugün dünyamızın tekamülü öyle bir istikamete doğru seyretmektedir ki, topluluğun menfaatleri ve bekası fert menfaatlerinin üstüne çıkmıştır. Fert menfaatleri artık cemiyet menfaatleri çerçevesinde mütalaa edilmekte, birincisi kuvvetlendikçe, ikincisi zayıflamakta ve manası değişmektedir.

Dünyamızın çok şey borçlu olduğu 18 inci asır felsefesinin fert anlayışı, bir zamanlar doğruluğu matematik kat'iyetle iddia edilmiş olan **Adam Smith**'in liberalizmin anayasası olan "Milletlerin zenginliği" adlı eseri ve Mançester mektebinin liberal ekonomik görüşü bugün artık tarihe mal olmuştur. Bugünün devleti, dünün polis ve jandarma devleti değildir. Zamanımızın devleti savunma, adalet ve milli eğitimi elinde tutmakla yetinmeyerek, daha ziyade fert menfaatlerinin ve fert faaliyetlerinin mevzuu bahis olduğu ekonomik sahaya da tesir etmede kamu menfaatleri mülahaza etmiştir. Topluluğun menfaat ve selameti bahis konusu olan her yerde devlet kontrol ve nüfuzu çoğalmakta bu tesirler her gün artmaktadır.

Sonsuz faydaları ile milletçe rahat yaşamanın zaruri unsuru olan orman konusunda kamu menfaatleri açıktır.

Fert ve hususi teşebbüs, orman işinde kamu menfaatlerini sağlayamaz. Onun yüklediği bir çok mükelle-

fiyetten kaçınır. Çünkü insan, egoizması mükellefiyetten değil günlük menfaatten hoşlanır, kar maksadı ile hareket eder. Hususi teşebbüsün muharrik kuvveti kazançtır. Bir ormanın istihsale açılması, işletilmesi önce bazı tesisleri ve masrafları icab ettirir. Bu sermaye yatırımları ise faiz ister. Halbuki işletmeye ilk açılışta karlı düşse bile, ormanın geç yetişir karakteri mütemadi bir kara mani olduğundan, ana sermayesini yemek suretiyle ormanı istismara götürür. Böylece ormanın devamlılığı sarsılmış ve dolayısıyla memleketin istikbali tehlikeye konmuş olur. Buna mukabil, topluluğun bekasını da gözönünde tutan Devlet ormancılığı kamu menfaatleri yararına müteveccihdir. Masraf ne olursa olsun, ormanın yarınını emniyet altına almayı hedef tutar.

İşte bu realite bütün dünyaca anlaşıldığından devamlılık prensibi ancak devlet ormancılığı yoluyla gerçekleştirilmektedir. Dünyanın bir çok yerinde ağır sanayiın Devlete mi, yoksa hususi teşebbüslere mi bırakılacağı belki münakaşa edilebilir. Fakat ormanların devlet kontrolünde ve elinde bulunması artık münakaşa mevzuu olmaktan çıkmıştır. Maliye profesörü **Fadıl H. Sur** şöyle söylüyor :¹² *"Liberal okula bağlı yazarlar bile ormanların devlet mülkiyetinde kalmasını ve devletçe işletilmesini genel olarak kabul ederler."*

B) Memleket zaruretleri: Memleketimizdeki orman azlığı, mevcut ormanların büyük ölçüde evsafça bozuk oluşu, ormanlarımızı artık maddi bir geçim vasıtası olmaktan çıkararak kollektif hizmetlerinin ön plana geçmiş bulunuşu, ihtiyaçla imkan arasında düzenleme yapabilme kudretinin ancak devlet otoritesinde bulunması, uzun zamandan beri orman istismarının gelenek haline geldiği memleketimizde fertlerin kamu menfaatlerini göz önünden

---

¹² Prof. Fadıl H. Sur : Maliye Dersleri Cilt II. Sa. 34.

uzak tutamayacak seviyede bulunmaları, bizi daha şiddetli bir şekilde Devlet ormancılığını tatbika icbar ediyor.

Devamlılık prensibinin bir neticesi olan devlet ormancılığının kusursuz ve eksiksiz olabilmesi için iki yardımcı prensibe daha ihtiyaç vardır: Birincisi devlet ormancılığının bina edilmesine platform teşkil edecek olan **Devlet mülkiyeti prensibi**, ikincisi Devlet ormancılığının en iyi tatbikat şekli olan **Devlet işletmeciliği** prensibidir.

3. Devlet Mülkiyeti Prensibi

Ormanlar üzerindeki mülkiyetin Devlet mülkiyeti olması zaruridir. Bu zaruret; sosyal, ekonomik ve hukuki bir görüşün neticesidir.

Orman bir memleketin hayat düzeni, dış ve iç emniyeti, vatanın insan barındırma gücü, medeniyet kıstası, her nevi istihsal kolu ile sıkı sıkıya bağlı bir varlık bulunduğu ve bunlar da bir milletin topyekün vazgeçilmez kamu menfaati demek olduğuna göre, devletin bu menfaatları devamlı bir şekilde sağlayabilmesi için Devletin hakimiyetini bütün şumulü ile orman üzerinde kurması gerekir. Bu da ancak mülkiyet hakkı ile sağlanabilir. Zira mutlak haklardan olan mülkiyet, bir menkul veya gayri menkul üzerinde devamlı bir hakimiyet ve tasarruf ifade eder.

Diğer taraftan mülkiyet te, hukuk bakımından inhisar mündemiştir. Bu inhisardır ki ferde maliki bulunduğu bir mal üzerinde temlik etmek, satmak, kiralamak ve hatta tahrip etmek gibi bir takım haklar bahşeder. Bu inhisar noktası çok mühimdir. **Artık niçin orman, Devlet mülkiyetinde olmalıdır?** sorusunun cevabını rahatça araştırabiliriz.

Fert inhisar çerçevesine giren haklarını, günlük şahsi menfaatları gerçekleştirmek yolunda mümkün mer-

tebe fazla bir kar almak için kulanacak, ne tedbir alırsanız alınız kullanma fırsatını da behemahal bulacaktır. Hiç bir zaman kamu menfaatlarını düşünmeyecektir. Şunu da ilave edelim: Ormanın karakteri icabı ferdin onun üzerinde tam manasıyla hakimiyet kurmasına imkan yoktur. Fert ormana belki maddi olarak hakim olabilir, maddeten (yakacak, yapacak odun ihtiyaçlarının karşılanması gibi) faydanmaya mani olabilir, fakat onun vatana şamil kollektif hizmetlerini inhisar altına alamaz. Hiç bir kimse ormanın su düzeni, toprak tutması, iklimi yumuşatması, eksibeye, çığlara karşı sedlik yapması v.s, faydalarını şahsi-hakimiyeti altına alabilir mi? Bütün bu vakıalar ormanın şahsi mülkiyetle bağdaşamayacağını gösterir. Yalnız ferdin ormanı maddi olarak istismar etmesi, ormanın yurt için sağladığı faydaları da günün birinde silip süpürür.

Akla şu soru da geliyor: **Aynı inhisar Devlet mülkiyetinde de zararsız bir şekilde rolünü oynamaz mı?** Devlet bu inhisarı hiç bir zaman fert gibi şahsi menfaatları için değil, orman varlığını, diğer gayri menkullerden ayıran hususiyetleri de gözönünde tutarak, kamu menfaatları mülahazası ile yurt çapında kullanır. Zaten fiili ve hukuki bir inhisar demek olan mülkiyet, devletin kamu menfaatlerini şaşmadan sağlamasına ve hakimiyetini orman üzerinde tesis etmesine en mükemmel bir vasitadan başka bir şey değildir.

Kısaca mülkiyet hakkında şunu diyebiliriz: Nasıl ki cadde, park ve pınar başındaki ağacın kime ait olduğunu sormak aklımıza bile gelmiyorsa bir park kadar itina göstermemiz lazım gelen yurdumuzun orman varlığının da ancak milletin, dolayısıyla onun temsilcisi Devletin malı olduğunu düşünerek başka bir sahip aramamız iktiza etmez mi? Bugün bütün milletler devlet ormancılığını kabul ederken onun temel unsuru olarak da devlet

mülkiyetini şart sayıyorlar. İşte bu sebeple bir çok ileri memleketler ormanlarını devletleştirmişler, bir kısmı da devletleştirmektedirler. En liberal saydığımız Amerika Birleşik Devletlerinde dün bir hektar devlet ormanı yokken bugün yirmibeş milyon hektar devlet ormanı vardır. Her biri devlet olan eyaletlerin de bunun bir kaç misli orman sahasına sahip oldukları düşünülürse tezimizin doğruluğu, bir kere daha meydana çıkar.

İstikbalin Tek Orman Mülkiyeti Ancak Devlet Mülkiyetidir.

Gerçekten daha 1937 yılında Finans İlmi adlı kitabında meşhur iktisat ve maliyecimiz **İ. Fazıl Pelin** ormanın sayısız kamu faydalarını saydıktan sonra şöyle demişti : *"Artık prensip itibariyle orman satılmadığı gibi fert ormanlarını bile istimlak eden memleketler vardır. Ormanları, gelir vermesine rağmen, hukukan da satılmaz bir mülk haline getirmek, yani kamusal emlak arasına koymak, cereyanı zamanımızda günden güne kuvvetlenmektedir. Bu siyasa hep yukarda saydığımız kamusal faydaların bir neticesidir."* ¹³ Ordinaryüs Prof, **F. Neumark** da orman üzerindeki mülkiyetin devlet mülkiyeti olması lazım geldiğini ileri sürüyor. ¹⁴

Yurdumuzda da ormanların devlet mülkiyetinde bulunması zarureti kuvvetle duyuldu. 1945 de ileri görüşlü ve inkılapçı 4785 sayılı kanunla mülkiyeti devletten gayri şahıslara ve tüzel kişiliklere ait bütün ormanlar devletleştirildi. Bu kanuna hakim olan ruhu aksettirmesi bakımından gerekçesini kısaltarak okuyucularımıza vermeyi faydalı buluyoruz :

1- Azlığı veya çokluğu, varlığı veya yokluğu yur-

---

¹³ İ. Pazıl Pelin : Finans İlmi. Sa. 40.

¹⁴ Ord. Prof. F. Neumark. İktisat Teorisi.

dun insan barındırma kabiliyetini yükselten veya indiren ormanın devlet elinde bulunmasından daha doğru birşey olamaz. Kamu vazifelerini kişilerden çok ancak devlet başarır.

2- Ormanın kendi tabiatı da onu devlet mülkiyetine daha ziyade yaraştırır. Çünkü ormancılıkta istihsal müddeti uzundur. Bu istihsal müddetince beklemek ve masraflar yapmak lazımdır. Bunu ise ancak Devlet yapar. Ferde bu durum karlı düşmez.

3- Ormanın işletilmesindeki özellikler de onun devlet mülkiyetinde bulunmasını gerekli kılar. İmin emrettiği devamlılık prensibini ancak Devlet sağlayabilir. Çünkü bu prensibe uymuş olmak büyük masrafları icabet-tirir. Buna da Devlet katlanabilir. Fert ormanın kollektif faydalarını düşünemez.

4- Ormanın mahiyeti, tabiatı, teknik, ekonomik özellikleri, işletme şartları ve gerçekleri onun Özel mülkiyetten ziyade devlet mülkiyetinde bulunmasını uygun göstermektedir. Türkiye'nin gayrı müsait iklim karakteri düşünülecek olursa, buna bir kat daha zaruret olduğu kendiliğinden ortaya çıkar.

5- Memleketimizde Özel orman mülkiyetinin doğuşu da bunların devletçe satın alınmasını meşru göstermektedir. Devletten başkalarına ait ormanlar emek mahsulü olarak yetiştirilmemiş, muhtelif yollardan devletten alınmıştır. Binaenaleyh bunların hakiki sahibi olan devlete geçmesi doğrudur.

6- Özel ormanların varlığı devlet ormanlarına zarar vermektedir. Onun tahribine yol açmaktadır. Hususi orman, bitişigindeki Devlet ormanını tahribe bir üş olarak kullanılmıştır.

4785 sayılı kanun hakkında o kadar dedikodu

yapılmış, menfaatleri haleldar olan, kamu menfaatlerine saygı göstermeyenler tarafından o kadar istismar edilmiştir ki, şu politik zamanda ikna edici bir hükme varmak gayri kabildir. İnkılapçı ruhu zedelenecek komünist memleketlere mahsus bir zihniyetle mülkiyetin gasıbı olarak gösterilen, özel teşebbüsün emeği ile ağaç yetiştirme arzusunun öldüren bir kanun diye vasıflandırılan 4785 sayılı kanun hakkındaki hükmü, sular durulduktan sonra ancak tarih verecektir.

Yalnız biz ormancılar mademki broşürümüzün başında okuyucularımıza orman davasının en mühim noktalarını açıkça belirteceğimizi vadettik, o halde bu kanun hakkında da fikirlerimizi söyleyelim. Önce tarafgirlik olmasın diye bir Orman Fakültesi Profesörünün değil, miras hukuku ve aynı haklar adlı iki eserinde orman mülkiyetini de bitarafane incelemiş olan Ankara Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Profesörü **Hüseyin Avni Göktürk**'ün bu kanun hakkında yazdıklarından bir kaç satır alalım ve sonra düşündüklerimize geçelim: Sayın Profesör şöyle diyor : "*Hususî ormanlar bugün pek nadir ve istisnâî bazı çeşitlere inhisar etmek üzere mevcuttur. Bu demektir ki artık ormanlar kolay kolay miras ve iş mübadeleleri vasıtasıyla elden ele geçmekten haklı olarak kurtarılmıştır. Bu bahse konu olan orman istimlak kanunu, Türkiye ormancılığının ana kanunlarından sayılsa yeridir*".¹⁵ Biz ormancılar bu fikirlere aynen iştirak ederiz.

4785 sayılı kanun, büyük küçük bir orman tanımayan, ancak kolektif hizmetleri ön safta gelen bir tek orman kabul eden bir görüşün ifadesidir. O, mülkiyeti gasp eden bir kanun değil, Anayasamızın bir hükmüne dayanarak millet malı olan ormanları muhtelif yollarla gasbet-

---

¹⁵ Prof. Hüseyin Avni Göktürk : Miras Hukuku. Ankara 1947. Sa. 696.

mişlerden alıp hakiki sahibi Devlete veren bir kanundur.

Bazı kimseler, bu kanunla Devletleşen ormanların İstimlak bedellerinin az takdir edildiğini, umum orman sahasına nazaran % 3,2 gibi az bir miktar tutan bu ormanların devletleştirilmesi ile psikolojik durumu ormancılık aleyhine çevirmenin hatalı olduğunu ileri sürüyorlar. Takdir edilen bedellerin arttırılmasına taraftarız. Bu zaten teferruata ait bir şeydir. Kanunun esası ile bir ilgisi yoktur. İkinci fikir ise hiç bir zaman doğru olamaz. 4785 sayılı kanun ormanları kül halinde ele alan, memleket ormanlarının hiç bir suretle hususi teşebbüs elinde istismar edilmesine müsaade etmeyen, aksine bu istismar zihniyetine son veren bir kanundur.

4785 sayılı kanun, hakikatte haklı ferdi mülkiyete hiç bir zaman tecavüz etmemiştir ve emekle yetiştirilmiş ve yetiştirilecek ormanların mülkiyetine saygı göstermiştir. Nitekim emekle yetiştirildiği aşıkâr olan ve çabuk büyümesi ile fert menfaatına daha uygun düşen kavaklıklar, söğütlükler, okalıptüslükler, servi ve kızıl ağaç ormanları istimlak dışı bırakılmıştır. Keza kerestesinden ziyade tali ürünleri birinci plana geçmiş fıstık çamlıkları, palamutluklar, kestanelikler de sahiplerine bırakılmıştır. 4785 sayılı kanun ancak mazideki adaletsizliği tamir maksadıyla mülkiyetin teklifiğini kabul etmiş, istikbale raci olmak üzere çeşitli orman mülkiyetini kabul etmiş ve teşvik eylemiştir.

4. Devlet Orman İşletmeciliği

Devamlılık prensibini en iyi şekilde gerçekleştirecek durumda olan devlet, orman üzerindeki hakimiyetini mülkiyet hakkına dayadığı gibi, ormanın kollektif ve ekonomik hizmetlerinden bütün milletin devamlı olarak faydalanmasını ancak kendi orman işletmeleri vasıtasıyla

sağlıyabilir. Başka bir deyişle devamlılık prensibinin tahakkuk ettirilme şekline, orman hizmetlerinin devamlı bir şekilde karşılama vasıta ve teşkilatına biz topyekûn **Orman İşletmesi** diyoruz.

Ormanın hususiyetinin doğurduğu orman işletmeciliğini veya kısaca ormancılığı, orman toprağının istihsal gücünü zayıflatmadan, ağaç servetini islah ve çoğaltma şartıyla veya hiç olmazsa ormanın devamlılığını sarsmadan her yıl ormanın takatına denk mahsul almayı sağlamak amacıyla orman içi yapılan sürekli ve planlı çalışmaların bütünüdür diye tarif edebiliriz. Bu ormancılık çalışmalarını en mükemmel tarzda gerçekleştirecek olan tatbikat şekli ise ancak **devlet işletmeciliğidir**.

Ormanın mahiyeti ve onun milli bünyenin ayrılmaz devamlı bir unsuru oluşu, orman işletmesine de ister istemez bazı hususiyetler tanımıştır. Bu hususiyetleri ihatalı bir şekilde kavramıyan görüşler işletme adına takılıp kalarak, orman işletmelerini propaganda konusu yapmışlardır. Bu hususiyetleri aşağıda izah ettikçe durum daha açık anlaşılacaktır.

A) Orman İşletmesinin Hususiyetleri :

1- Orman İşletmesi büyük işletmelerdendir. Tabiatın kucağında geniş bir saha işgal eder. Tamamen toprağa bağlıdır. Tabiat kudret ve enerjisini kıymetlendirerek hammadde yaratır.

Hammadde istihsalı bakımından Orman İşletmesi, zirai bir işletmeye çok benzer. Fakat şu noktalarla da ondan ayrılır. Bir defa orman işletmesinde mahsul geç idrak edilir. İstihsal müddeti uzun ve en az 80 -100 senedir, ziraatte ise bu müddet en çok birkaç yıldır. Ne kadar tabiat şartlarına bağlı olursa olsun ziraatta insan gücünün hakimiyeti daha müsait bir haldedir. Ziraatta alınan herhangi bir tedbir menfi tesir yaparsa fazla zarara girmeden

bu tesir çabuk önlenabilir. Halbuki orman işletmesi daha çok tabiat tesiri altındadır. İnsanın müsbet tesiri ancak tabiat faktörlerini geliştirme bakımından bir rol oynar. Orman İşletmesinde yapılan bir hatanın tamiri çok zor ve hatta imkansızdır. Onun için orman işletmesinde, ziraattaki gibi seri müdahalelerle traşlama kesim ve sun'i yetiştirme yollarına başvurmaya gelmez. Ormancılıkta alınan tedbirler geç semere verir. Orman işletmesini bir ziraat işletmesi gibi görmek hatadır. Bazı kimseler orman servetini istihsale açarak kıymetlendirmeyi, sonra onun yerine ağaç yetiştirmeyi ileri sürerler. Bunlar ormanın bünye ve hususiyetini bilmeyenlerdir. Orman öyle bir hayat beraberliği, öyle bir tabiat faktörleri muvazenesidir ki, bu şekildeki müdahaleler onu sarsar. Hele bir de yurdumuzdaki gibi iklim gayri müsaitse, açılan orman arazisi birden kıraçlaşır, yeniden orman yapma bir ÜTOPI olur.

2- Ormanı bir tabiat varlığı sayan telakki, orman işletmesini maden işletmesine benzetir. Bir bakıma her iki işletme de tabiat varlığını kendilerine mevzu yapmalarına rağmen birbirinden tamamen farklıdır. Maden işletmeciliği muayyen miktar maden cevherine dayanır. Bunun tükenmesiyle işletmenin vazifesi de biter. Halbuki orman işletmesi canlı bir varlığa dayanır ve devamlıdır. Bu devamlılık esasını, ormanın bir millet için yokluğuna katlanılmaz olan kollektif ve ekonomik faydalarından alır.

3 - Orman işletmesi bir sanayi ve ticaret işletmesi ile de kıyaslanamaz. Bu iki işletmede parola mümkün mer-tebe fazla istihsal ve fazla kardır, karlılık baş prensiptir. Böyle işletmelerde kamu mülahazası bulunmadığı için hususi teşebbüse daha uygun düşer. Halbuki orman işletmelerinde ön planda ne pahasına olursa olsun yurdun kollektif ve ekonomik ihtiyaçlarını, yani kamu menfaatlerini devamlı olarak karşılamak söz konusudur. Bu sebeple baş prensip devamlılıktır.

Bir sanayi işletmesinde gaye piyasaya göre daima kazanç getirici istihsal olduğundan bir dinamizm ve piyasayı gözetleyici bir elastikiyet vardır.

Orman işletmesinde ise seri tahavvüller değil istikrar hakimdir. İstihsal piyasaya göre değil, ormanın tabiat faktörleri muvacehesinde verebileceği miktara göre belli olur. Başka bir deyişle, piyasa orman istihsalini zorlayamaz. Bilakis piyasa ormanın verebileceği miktara ayak uydurmak zorundadır.

Orman İşletmesinde istihsal ilk vazifelerden olmayıp son vazifelerdendir. Ondan önce ormanı koruma, geliştirme, imar, yeniden orman yetiştirme gelir. Bütün faaliyetler yekûnu olan vazifelerden tali derecede kalan istihsal faaliyetini işletme sanmak orman işletmesini anlamamak demektir.

Orman işletmesini sanayi işletmesi gibi mütalaa eden yanlış zihniyetin modern ve teknik ormancılık anlayışı da hatalıdır. Bunlar işletmeyi istihsal faaliyeti sandıkları gibi, istihsalı artıran havai hatları, dekovil hatlarını ve muazzam kereste fabrikalarını v.s. şekillerde makinalaşmayı modern ve teknik ormancılık sanmışlardır.

4-Orman işletmesi öyle bir işletmedir ki sermayesi ormanın ağaç serveti, faizi de yine istihsal edilen esas madde, ağaçtır. Bu sermaye paraya çevrilemez, işletme başkasına satılamaz.

B) Orman İşletmesinin Çalışma Sınırı:

Orman işletmesinin başarmaya mecbur olduğu yakından ilgili işler ve vazifeler; ormanların yetiştirilmesi, korunması, bakımı, imarı, mahsullerinin istihsalı ve hatta kıymetlendirilmesi gibi teknik, ekonomik esaslara dayanan çok çeşitli ve çok taraflı çalışmaları icap ettirir. Bu kadar çok işlerden hangilerini orman işletmelerinin mevzuu

dahiline almalıyız? diye sorarsak, cevap; bizi geniş ve dar manada olmak üzere iki işletme tatbikatına götürür.

1. Geniş manada orman işletmeciliği: Yetiştirmeden başlayarak koruma ve bakım, istihsal, kıymetlendirme faaliyetlerini mevzu yapan bir işletmedir. Bazı memleketler sadece orman içi çalışmalarını ile iktifa etmeyerek kıymetlendirme, yani fabrikasyon işlerinde de devlet teşebbüsüne yer vererek geniş manada işletmeyi esas almaktadırlar. Bu görüşe göre orman yetiştirme, koruma ve bakım, istihsal ve orman mahsullerinin kıymetlendirilmesi diye başka başka faaliyet sahaları yoktur. Bunlar birbirinin ayrılmaz parçalarıdır.

Bu görüşte tek esas, ormanın devamlılığını muhafaza ve imkan nisbetinde ondan devamlı istifade ve aynı zamanda mahsulü değerlendirmektedir. Bütün bu işletme safhalarının devlet elinde olması zaruridir. Farzedelim ki orman mahsullerinin kıymetlendirilmesini kişilere bıraktınız. Bunlar ergeç şahsi menfaatlerine kapılarak başka yollardan fabrikalarına, hızarlarına ham madde götürmek yollarını bulacaklardır. Bu da ormanın devamlılığını sarsacaktır. Binaenaleyh yetiştirmeden istihlake kadar kamu menfaati açıktır. Bu işler bir küldür, Devlet elinde olmalıdır.

2. Dar manada orman işletmeciliği: Dar manada işletmecilik için ise ormanın kollektif ve maddi faydalarını sağlayacak yetiştirme, imar, koruma, bakım ve istihsal işleri girer. Kısaca bu manada işletme orman içi faaliyetlerin küllünü ihata eder.

Dar manada işletmenin kabulü halinde orman yetiştirilecek, korunacak ve bakılacak, ormanın takatına göre istihsal yapılacak, yapılan istihsal orman sınırına kadar taşınacak, işletmenin faaliyeti de burada son bulacak demektir.

Kıymetlendirme, yani fabrikasyon, dar manada işletmeciliğe girmez. Biz de kamu menfaatının pek hissedilmediği bu kısmının özel teşebbüs elinde bulunmasını mahzurlu saymamaktayız. Yalnız kıymetlendirme ormanın istihsal takati ile alakalı olduğundan her nevi kıymetlendirme tesisleri bu takata göre kurulmalı, bu hususta hükümetten izin alınmalıdır. Mesela ormanlarımızın istihsal kabiliyeti çift katraklı on fabrikayı icap ettiriyorsa hiçbir zaman bu adet on bir olmamalıdır.

* * *

Yukarıki açıklamadan anlaşılacağı üzere yetiştirme ve korumadan istihsale kadar olan bütün orman içi çalışmaları; ormancılık bilgisini ve tekniğini şart kılan, ilgilen diren faaliyetler topluluğudur. Ormanın devamlılığı bu işlerin şaşmadan tam yapılmasına bağlıdır. Bunu da ancak devlet işletmesi sağlar.

Devlet Orman işletmesi uzun bir tarihi tekamülün mahsulüdür, ilk zamanlarda devlet, mülkiyeti elinde tutmuş ormanın işletilmesini, intifaini başkasına vermiş, fakat ormanın tahribine mani olamamıştır. Mülkiyet başkasında kontrol ve idare devlette başka bir sistem tecrübe edilmiş, yine ormanın devamlılığı sarsılmıştır. Neticede Devletin, mülkiyetindeki ormanı bizzat işleterek ormanın devamlılığının gerçekleşebileceği hakikati anlaşılınca bu yola girilmiştir.

Devlet Orman İşletmesinde güdülen hedef; ormanın devamlılığını sağlamak ve aynı zamanda ihtiyaçları onun takati nisbetinde devamlı şekilde temin etmek olunca önce ormanı korumak, imar etmek ve yeniden yetiştirmek icap eder. Bu faaliyetler ise masrafi gerektirir.

Şayet orman kişi tarafından işletilirse; ormanın bugünkü varlığını ve geleceğini emniyet altında bulundurmak için ferdin geç semere verecek, karlı düşmeyecek, bir ara masraflara katlanması icap edecektir. O, bundan dai,-ma kaçınacaktır. Kişi piyasaya gözünü dikerek sadece istihisalle alakadar olacaktır. Hem ucuz düşmesi için ormanın bünyesini, yol durumunu, toprak isteğini, yetiştirme alanlarını, ormanın alt tabakasını teşkil eden gençliği düşünmeden, yurt için ormanın sağladığı kollektif faydaları hesap etmeden kesecektir.

Ormanın devamlılığını sağlamak için yapılması şart olan ve yukarıda sayılan bu işler ancak devlet tarafından, onun teknik elemanları vasıtasıyla gerçekleştirilebilir.

Tarihin bize verdiği en mühim ders; müteahhidin orman içerisine sokulmamasıdır. Fakat memleketimizde sadece ormanı istismar demek olan işletme anlayışı o derece kökleştirilmiştir ki, işletme kelimesini kullanmak hemen imkansız hale girmiştir. Bunun kullanılmasıyla ilgililerin reaksiyonu kuvvetle harekete geçmekte ve işletme kelimesini dillerine dolayarak onu sadece ihraç yapan bir maden işletmesi gibi göstermektedirler. Güya devlet ormanları kendine mal etmiş, kendisi istismara koyulmuştur. O, köylü ve halk menfaatlarını gözetmeyerek bir halk düşmanı olmuştur.

Ötedenberi izah etmeye çalıştığımız veçhile bir orman için önce koruma, bakım, imar ve yetiştirme gelir, sonra da ormanın takati nisbetinde istihsal bahis mevzuudur. Biz bütün bu işleri gören tesisat ve organizasyona **işletme** adını veriyoruz. Eğer bir dalcık bile kesmeye müsait olmayan bir ormanın ayakta tutulması, bu memlekete sağlayacağı kollektif faydaları bakımından, milyonlara da mal olsa, şartsa orada yine bir **orman işletmesi** vardır. Adı ister işletme, ister orman servisi, orman idaresi,

orman bakım teşkilatı v.s. olsun kıymeti yoktur. Maksat görülecek iştedir.

Bu görüşe göre bir maden veya sanayi işletmesi için işletme ekonomisinin gözden irak tutulmamasını emrettiği karlı çalışmak prensibi orman işletmeleri için bahis konusu olamaz.

Bir orman işletmesi bir yıl sadece maden direği istihsal etmiş ve fakat bilançosunu zararla kapamıştır. Bu işletme için biz rasyonel çalışmamıştır diyemeyiz. İstihsal edilen direklerin gerek kömür istihsalı bakımından değeri ve gerek ormanın yurt için vazgeçilmez bir varlık oluşu düşünülürse, bu işletmenin hiçte zarara çalışmadığı neticesine varılır.

Sözü istihsalden dışarı taşırılım. Elimize yine bir orman alalım. Bu orman bir şehrin su düzenininin mesnedi arazinin koruyucusu, mühim geçitlerin ve yolların himaye seti olsun. Ormandan da hiç istihsal yapamıyoruz. Buna mukabil boyuna masraf kapısı açıyor. Bu orman şimdi zarara mı çalışmıştır. Onun karlılığı sağladığı bütün bu kollektif hizmetlere göre ölçülemeyecek midir?

Fert olsun, devlet olsun, hangi teşebbüs sadece faaliyetini istihsal üzerine bina ederek çalışırsa, ergeç ormanı istismar ederek neticede sermayeyi yer, orman yok olur.

Tarih boyunca sadece fertler değil, devletler dahi zaman zaman bilerek veya bilmiyerek ormanı finans kaynağı sayarak onları istismar etmişlerdir. Bunun en açık tezahürünü biz sıkışan devlet maliyesine ormandaki ağaç servetini paraya çevirerek hazineye para sağlamak zihniyetinde görürüz. Hele bazı kalkınma hareketleri büyük sermayelere lüzum gösterince, para bulmak kaygusu çok kere ormanları bir vasıta olarak kullanmak arzusunu uyandırmaktadır. Sanayileşmek devrine giren memleketler de bu hareketlere çok rastlanır.

Nitekim, bolşevik ihtilali ile sanayice geri ve fakat ham maddece zengin bir memleket devralan Sovyet Rusya, ormanlarını sanayileşmek emrine vermiştir. Rusya bu harekete geçerken elinde bulundurduğu ve bir çok kısımlarına insan eli değmemiş dünyanın en geniş, ormanlarına güveniyordu. ¹⁷ Bir zamanlar bütün dünya piyasaları geniş Rus orman mahsullerinin dampingine maruz kaldı ve pazarlara Rus istihali hakim oldu. Fakat, bütün bu müsait şartlara rağmen, sonraları Rusya dahi işin, gelecekte kopacak fırtınanın vehametini anlıyarak karlılık prensibini terk edip selameti devamlılık prensibine dönmekte bulmuştur.

Dünyanın her yerinde artık ormanlar hazineye bir gelir kaynağı olmaktan çıkmıştır, İtalyan iktisat ve maliyecisi **Viti de Morco** bu hakikati şöyle ifade ediyor: *"Ormanların kamu menfaati bakımından olan önemini gözönünde tutarak bunların yalnız hazineye gelir sağlamak suretiyle dolaylı bir şekilde değil, belki doğrudan doğruya bir kamu ihtiyacını giderdiklerini kabul etmek ve bunları kamu mülklerine benzetmek bile mümkündür."* ¹⁸

Türkiye'de ise, ormanlarımızın harap ve perişan hali, orman yetersizliği, kolektif hizmetlerin gün geçtikçe önem kazanması artık onları maliye bakımından gelir kaynağı değil gider kapısı haline getirmiştir. **Prof. Dr. Şeref Nuri İlkmen** *"Nasıl ki yol, liman, maarif, sıhhat için para veriyorsak, memleketin orman nisbetini % 10 dan yukarı çıkartmak için de para vermemiz lazım, çünkü. Türkiye'de orman meselesi bütün bunları topyekûn içerisinde alan*

---

¹⁷ Prof. A. Kemal Yiğitoğlu : Türkiye'de ormancılığın temelleri, şartları ve kuruluşu, 1936

¹⁸ Prof. Ş. Nuri İlkmen ; "Orman İşletmeciliğinde Devletçilik problemi ve ormancılık politikamızın ana davaları" adlı iktisat kongresine verilen rapor.

memleket varlığı davasıdır." ¹⁹ diyor. Bu hususta, Üniversitemizin Maliye kürsülerini işgal eden ilim adamlarımızın da aynı fikirde olmaları, tezimizin doğruluğunu gösterir.

Buraya kadar Orman işletmeciliğinin hususiyetlerinden, vazife hududundan bahsettik. Biraz da bu işlerin şimdiye kadar olan tatbikat şekillerinden ve bu işletmeler hakkında yapılan tenkitlerin üzerinde duralım.

C) Genç Orman İşletmeciliğimizin Şimdiye Kadarki Tatbikatı:

Esaslı olarak daha dün denecek bir zamanda, 1943 yılında ele alınarak 7-8 yıl zarfında tatbik edilmeye çalışılan orman işletmeleri aleyhindeki cereyanlar o kadar kuvvetli oldu ki, insanın adeta işletme kelimesini bile ağzına almaktan çekineceği geliyor. Orman İşletmeleri hakkında tatmin edici bir hükme varabilmek için bir taraftan onların kuruluş şartlarını gözden uzak tutmamak, diğer taraftan da onlar hakkında reaksiyon yaratmak için her çareye baş vurmuş olan eski orman yiyicilerinin yaptıkları propagandanın tesirinden azade kalmak lazımdır.

Yürdümüzde Devlet Orman İşletmeciliği; ormanı bir tabiat vergisi sayan ve ona istismar edilecek bir gelir kaynağı nazariyle bakan asırlık bir zihniyeti tasfiye maksadiyle kurulmuştu; yurt çapında modern ve teknik bir ormancılığı gerçekleştirmek gayesini güdüyordu.

Teknik ve modern bir ormancılığı gerçekleştirmek işi, şüphesiz bilgili teknik bir eleman kadrosunu ve bunların ormana yerleştirilmesini şart koşar ve ayrıca ormanda yol, bina muhabere şebekesi gibi bir sıra teknik tesislerin meydana getirilmesine bağlıdır. Şüphesiz bütün bu işlerin, harp yılları içinde başarılması icap ediyordu. Hükümet bu işler için bütçesine para koyacak durumda değildi. Bu itibarla bir yandan Türk ormancılığı için kendi yağı ile

---

¹⁹ Prof. Fağıl H. Sur : Maliye Dersleri : Cilt: H. Sa. 34,

kavrulmaktan başka çare yoktu. Öte yandan harp bütün dış memleketlerle münasebetlerimizi kesmiş olduğundan orman mahsullerine karşı olan ihtiyaçlarımızı içerden sağlamamız gerekiyordu. Halk ihtiyaçları yanında Milli Sayınmamızın, Münakale Şebekemizin, Kağıt sanayimimizin, kibrit sanayimimizin ve bilhassa maden direği ihtiyacımızın behemehal karşılanması icap ediyordu. İltizam ve taahhüt ormancılığının yerini Devlet işletmeciliğine terkettiğinden bütün memleket ihtiyacının devlet tarafından karşılanması mecburiyeti var idi.

Devlet, kamu menfaatlarını ön planda tutmakla beraber, piyasada ani bir frenleme yaparak, kriz de yaratmamak için memlekette piyasa isteklerine yer vermek zorunda idi. Kısaca, gerek kuruluş sermayesinin ve gerek harp şartlarının yarattığı milli ihtiyaçların muhakkak karşılanması zarureti devlet işletmelerini, takati müsait bazı ormanlarımızdan ve bilhassa yol bakımından en elverişsiz yerlerdeki ormanlardan istihallerde bulunmaya icbar etti. Ayrıca işletmeler yangın için zararlı orman artıklarını kıymetlendirdi. Orman mahsullerinin biraz pahalı olmasının sebebi fiatlardaki umumi artış olduğu gibi, yeni işletmeye açılan ormanlardaki bu transport tesislerinin yüklediği masraftır. Şunu da bilhassa ilave etmek lazımdır ki, bu elverişsiz şartlara rağmen hiç bir yerde amenajman planlarının gösterdiği tahammülün üstünde hiçbir kesim yapılmamıştır. İşte bugün propagandacıların dilinde dolaşan "Müteahhit baltası yerine devlet baltası" tarzındaki yıkıcı propagandanın çıkış sebebi burada saklıdır.

Orman işletmelerine atfedilen diğer bir kusur da; **ormandaki koruma ve kaçakçı takip faaliyetlerini işletmenin kasaba ve şehirlere kadar uzatmış olmasıdır**, Unutulmamalıdır ki, mecburiyet duyulmadıkça hiç bir tedbire baş vurulmaz. Orman işletmeciliği henüz kuruluş halinde bulunduğu zamanlarda, ormancılık için lazım olan ve ilerde izah edeceğimiz temel şartlar yurdumuzda maalesef mevcut olmadığından, orman üzerinde hakimiyet kuru-

lamamış ve ister istemez başka tedbirlere tevessül edilmiştir. Ağacı ormanda kesilmeden korumak, hiç şüphesiz en doğru yoldur. Fakat üzülererek söyleyelim ki bu daha, henüz bizim için ideal olmaktan ileri gidememiştir.

Orman işletmelerinin halka faydalı olmadığı iddiasına gelince: Aslında Orman işletmeciliği koruma ve yetiştirmeden istihlake kadar olan faaliyetlerin bir bütünüdür ve bütün bu işler işçi olarak köylülere yaptırılmaktadır.

Gerçekten ormanı koruyan bakım memuru köylü, ağaçlamalarda işçi olarak çalışan köylü, nihayet işletmelerde ağacı kesen ve taşıyan yine köylüdür. Her şey bir yana orman işletmeciliği köylüyü, müteahhidin istismarından kurtarmış ve köylü için işletmeler her bakımdan devlet olmuştur. Müteahhidin kazancı da köylünün cebine girmiş, müteahhide geçiremediği nazını ve dileğini köylü, devlete kolaylıkla geçirebilmiştir. İstihsal gücü yerinde olan Karabük, Ayancık, Kastamonu, Bolu, Düzce, Dursunbey gibi işletmelerin köylüye ne büyük menfaatler sağladığı öğrenilebilir. Sadece Bolu işletmesinin köylüye yılda kaç milyon lira ödediği, köylünün işletmeden memnun olup olmadığı sorulabilir.

Orman işletmeleri kuruluşu ve korumayı başardıktan sonra geniş ağaçlandırma faaliyetlerine de geçerek ormanlarımızı, halkın ihtiyaçlarını karşılamada en büyük, yardımcı olarak düzenlemiş ve planlanmış olacaktı. Türk ormancılığının en hücre Türk köyüne kadar yaydığı teşkilat köylünün en büyük kültür ve teknik yardımcısı olmakta idi. Fakat bugün bu teşkilat o kadar kuvvetli dış tesirlerle hırpalanmıştır ki çökmek tehlikesiyle başbaşadır.

Hiç şüphesiz henüz kuruluş ve emekleme çağında, bulunan orman işletmesinin bir çok tatbikat hataları bulunabilir. Fakat bunlar haddinden fazla büyütülerek bizi; "bu memlekette devlet ormancılığı ve onun tatbikat şekli olan orman işletmeciliği muvaffak olamıyor" kanaatine hiç bir zaman götüremez ve götürmemelidir.

***

Ormancılığımıza yön vermekte olan prensiplerin ve Devlet orman işletmeciliğinin, kısada olsa izahını burada bitirmiş bulunuyoruz.

Buraya kadar söylenenleri hülasa edersek diyebiliriz ki; yurdumuzda milli bünye için sayısız kolektif hizmetler yapan ve maddi faydalar sağlayan, tahrip edildiği nisbette kolektif hizmetlerinin lüzumu daha çok duyulan ormanlarımızı bugünün ve yarının ihtiyaçlarını devamlı bir şekilde karşılamak gayesiyle korumak, geliştirmek ve genişletmek zorundayız. Bu da ancak gerek dünya gidişinin ve gerek memleket gerçeklerinin dikte ettiği devamlılık prensibine dayanmakla mümkündür. Devamlılığı sağlayacak yegane otorite ise Devlettir. Devletin bu büyük vazifeyi başarabilmesi ise devlet mülkiyeti prensibi ile onun aktif bir şekilde faaliyet sarfetmesi demek olan, adı ne olursa olsun, Devlet işletmeciliği prensibini kabul ve tatbik etmekle mümkündür.

Ormancılık tarihinin tekamülü ile bizi bugüne kadar getiren realitesini gözönünde tutarak ilmin icap ettirdiği ve memleket gerçeklerinin bizi zorladığı modern ve teknik bir ormancılık yapacaksak, ormancılık prensiplerine göz kırpmadan, şaşmadan uymak mecburiyetindeyiz. Bunlar bir bütündür, parçalanmaz ve vazgeçilemez.

Durumu yakından bilen meslek mensupları olarak biz, bu prensipler üzerinde pazarlığa razı olamayız. Aksini kabul etmek, başka bir prensibe uymak, ibretle seyredilmesi lazım gelen bir tarihi tersine akıtmak olur.

***

IV. MODERN VE TEKNİK ORMANCILIK BİZDE NEDEN TATBİK EDİLEMİYOR ?

Şimdiye kadar memlekette nasıl bir ormancılık statüsü ve rejimi tatbik edilmesi lazım geldiğini prensipleri ile izaha çalıştık. Şimdi de olandan, olması lazım gelenin hangi sebeplerle tahakkuk etmediğinden bahsedelim.

Bizi teknik bir ormancılığı tatbik etmekten alıko-
yan sebepleri araştırırken iki ana engelin bulunduğu
anlaşılır :

- Birincisi; yurttan henüz ormancılık için temel şart
ların kurulmamış olması,
- İkincisi; ormancılık politikasındaki istikrarsızlık,

1. Modern ve Teknik Ormancılık İçin Temel Şartlar

Bir memleketin ekonomik, sosyal ve kültürel durumu o memleketin orman statüsü ve rejimine tesir eder. Eğer bir memlekette bu durum modern ve teknik bir ormancılık yapmaya müsait değilse, ormancılığın özlediği gayeye erebilmesi çok güçtür.

Memleketimizde, üzülen söyleyelim, düzenli ormancılığın kurulması için lüzumlu temel şartlar çok elverişsiz bir durumdadır. Hatta bu temel şartların çoğu bizde daha henüz bir dava halinden öteye geçmemişlerdir. Bu itibarla orman davasını tesirleri altına alan bu mevzu ve meseleler çok kere orman davası içinde çözülmek istenmekte ve ana meseleyi, orman davamızı, içinden çıkılmaz bir duruma sokmaktadırlar.

Gerçekten ekonomik durumumuzun yurd imkanlarına göre bir plana bağlanmamış olması, köy kalkınmasının başarılammış bulunması, iç iskan davasının henüz el sürülmemiş olarak beklemesi, başıboş kabile hayvancılığından modern hayvancılığa geçilmemiş olması,

bununla ilgili olarak mer'alarda orman sınırının tesbit edilmemiş olması, ziraat arazisi ile orman sınırının kat'i surette ayrılmaması, mülkiyet hudutlarının birbirine girift halde olması, ağaç israfının önüne geçilememesi ve nihayet orman ve ağaç sevgisinin milletçe henüz benimsememesi gibi bir çok sebepler ormancılığımızı gayesine ermekten alıkoymakta, ona köstek vurmaktadır. Henüz hal çaresi bekleyen bütün bu meseleler kompleksi ormana ve ormancılığımıza birer yük ve külfet olmakta ve orman davamızı çözülmez bir hale koymaktadırlar.

Bizde modern ve teknik bir ormancılığın kurulmasına engel olan ve orman davasını içinden çıkılmaz duruma sokan bu meselelere seri bir göz atmak yerinde olur.

Köy Kalkınması: itirafa mecburuz ki, hemen bütün köylerimizin ekonomik seviyeleri adeta Adem devrinden kalma intibahını verecek derecede, düşüktür. Yaşayış basit, istihsal vasıtaları fakirdir.

Kırk bin köyümüzden yarısına yakını ya orman içinde iskan edilmiş veya ormanla ilgilidir. Bunlar ihtiyaç içinde kıvrandıklarından ormana saldırmakta, gelenek icabı tahriplerine devam etmektedirler. Yaşama şartlarının ağırlaşması nisbetinde en ucuz hayat kazanma sahası olan ormana sarkıntılık artmaktadır.

İstihsal gücü yerinde, önünde muhtelif çalışma sahaları açılmış, kültürlü bir köylü kitlesi mevcut olsa, köylerimiz ormana zararlı olmaktan çıkar ve onu koruyucu bir duruma geçerlerdi.

İç iskan davamız : Bir memleketin milli bünyeye sağlam sayılabilmesi için nüfusunun istihsal bakımından gayet iyi bir şekilde yurt imkanlarına göre dağıtılması ve yerleştirilmesi lazım gelir. Halbuki bizde nüfusun bu bakımdan yayılışı o kadar gayri müsaittir ki, bu kadar

nüfusumuz ve bu kadar km² yurt ölçümümüz bulunduğu hal de bizden çok küçük bir Danimarka veya Belçika ile mu kayese edilecek durumda değiliz. Bunun belki tek sebebi; kalkınmamızın yegane mesnedi olması icap eden iş gücümüzü ya teşkilatlandırmadan boş bırakışımız, veya bunu semere vermez bir şekilde harcamak yolunda oluşumuzdur.

Mesele bu zaviyeden tetkik edilirse ormanlık sahadaki nüfus, müstahsil değil, ormanlara zarar veren birer müstehlik unsur vaziyeti alırlar. Türklerin Anadolu'ya ilk gelişlerinde en rahat geçim yeri olduğundan ormana yerleşen halkımız kendi talihlerine terk edilmiş olarak, ormanın zararına buralarda ömür sürerler. Zamanla nüfusun artması neticesi ihtiyaçlar da çoğaldı. Ormana biraz daha kıyıldı, iktisat Profesörü **Dr. Şeref Nuri İlkmen**'in bir raporunda belirttiği gibi *"Açma vardır, çünkü köy orman içindedir, hayvan otlatma, vardır, çünkü köy orman içindedir. Orman yangını vardır, çünkü köy orman içindedir. Kaçakçılık vardır, çünkü köy orman içindedir. O halde orman suçlarının neticelerini kökünden bertaraf edebilmek için sebebi kökünden kaldırmak lazımdır."* ²⁰

İşte bu köylerin orman içinden programlı bir iş iskanla çıkarılarak yurdun nüfus ve emek bekleyen ovalarına yerleştirilmesi hem onların iş gücünü istihsal emirine verecek, hem de onları talihsiz tahrip yarışından kurtaracaktır.

Hayvancılığımız: Türkiye'de hayvancılığımız henüz göçebe devrinden kurtulamamıştır. Ahır hayvancılığı teşekkül etmemiştir. Büyük, küçük baş bütün

---

²⁰ Prof. Dr. Ş. Nuri İlkmen : "Orman İşletmeciliğimizde devletçilik problemi ve ormancılık politikamızın ana davaları" adlı iktisat kongresine verilen rapor.

hayvanlar ormanda, mer'ada başı boş gezerler. Üstelik en büyük sürülere de, ziraate müsait olmadığı için, dağlık mıntika köyleri sahiptir. Bunlar için yegane mer'alar da ormanlardır. İstatistiklerimize göre gerek sahil mıntıklarımız ve gerek iç Anadolu'dan yazın ormanlık mıntıkalarındaki yaylalara çıkan hayvan sayısı 25 milyon kadardır. ²¹

Bu kadar hayvanın ilmen otlayabilmesi için 200 milyon hektar mer'aya ihtiyaç vardır. Halbuki ormanlarımızın bütün alanınının 10 milyon hektar olduğu düşünülürse, bir hayvan otladığı yere günde 20 defa gelecek demektir. Sadece bunun bir orman için vehameti meydandadır. Üstelik bu 25 milyondan 15 milyonunun keçi olduğu, keçinin de bir orman için çekirgeden beter bulunduğu hatırlanırsa işin nezaketi daha güzel anlaşılır.

Ormancıların değil, İzmit Kağıt fabrikaları müessesesinin İsveç'ten getirdiği mütehassıs **Schfiled**, fabrikaların kuruluşu hakkında hüküm vermeden önce pek haklı olarak bu fabrikaların ham madde yatağı olan ormanları tetkik etmek istiyor. Ve işe ormanca zengin saydığımız Bolu mıntikasından başlıyor. A! bir de ne görsün, keçi sürüleri ormanla sarmaş dolaş; şaşıyor ve şu hükmü veriyor : *"İsveç'te Türkiye'ye nazaran iki kat fazla orman var. Buna mukabil 60 bin keçimiz vardı. Bunu 15 bine indirdik. Bunlar da pek az vilayetimize toplanmıştır. Halbuki memleketinizde 15 milyon keçi olduğuna, bunlar da orman içinde otladıklarına göre bu gidişle burada ne orman tükenişinin önüne geçilebilir ne de ormancılık yapılabilir."*

Türkiye'yi niçin diğer ormancı memleketlerin "ormanını keçiye yediren memleketler" arasına soktukları

---

²¹ Ord. Prof. Mazhar Diker: Türkiye'de Ormancılık. Dün - Bugün - Yarın. Sa, 42.

buradan kolayca çıkıyor. Ormancılık ilimleri ormanla keçinin iç içe olamayacağını amirdir.

İlim henüz başka bir hal çaresi bulamamıştır. Ya keçiyi ya ormanı tercih etmek zorundayız. Keçinin yerine başka bir hayvan ikame edilebilir. Fakat giden ormanın yerini başka hiçbir varlık tutamaz.

Bugün Yunanistan ve Kıbrıs bile keçi davasını halletmiş durumdadırlar. Biz ise dünyada mevcut olan 45 milyon keçiden 15 milyonunu hala yurdumuzda barındırmak suretiyle ormanlarımızı kökünden baltalamakla meşgulüz.

Diğer taraftan yurdumuzda orman, otlak ve ziraat arazisi birbirine okadar giriftir ki işin içinden çıkılmaz. Ziraat arazisi orman sınırında ve orman içinde gezegen haldedir. Orman toprağı fakir ve meyilli olduğundan yıkanma çabuk olur. Verim düşer, ister istemez yenisi açılır. Sınırları belli bir otlak anlamı yoktur. Ormanda otlak anlamı yoktur, orman da otlak içine girer.

Ormancılık bilgileri bu üç mefhumun birbirinden ayırt edilmesini, sınırlandırılmasını, ormandan sürülerin çıkarılmasını, hiç değilse düzenlenmesini ister. Ayrıca yoncalıklar, çayırıklar tesisini arzular. Fakat bütün bunlar yurdumuz için adeta hayaldir. Henüz yattığı yerle ahırını birbirinden ayıramamış bir köylümüzün bulunduğu yerde bunları nasıl tatbik edeceksiniz ?

Orman ve Ormancılık anlayışımız: Yurdumuzun nüfusça büyük çoğunluğu yeter derece kültüre sahip değildir. Ormana ve ağaca yeter derecede bir kıymet vermiyor. Gelenek icabı alıştığı gelişi güzel faydalanma şeklinden vazgeçemiyor. Alınan her tedbiri aleyhine sanıyor. Çok acıdır, eski orman yiycileri tarafından da bu hisler körükleniyor.

Bir köy civarında iki orman vardır. Bunlardan birincisi çok yıpranmıştır. Amenajman planlarına göre kesime müsait değildir, ikinci orman ise yolu uzakça olmakla beraber kesime elverişlidir. İhtiyaç, ormancılık tekniğine uyularak ister istemez bu ikinci ormandan verilecektir. Fakat bu köye bu hakikati anlatamazsınız. O daima yakınındaki harap ormandan ihtiyacının kapatılmasını istiyecek, gizli de olsa, oradan kesim yapacaktır.

Münevverimiz ormana karşı kayıtsızdır, dava ile ilgilenmiyor. Hala yurdumuz ormanca zengin sanılıyor. Ormansızlaşmanın akıbetleri görüldükçe münevverlerimiz arasında alaka artmakla beraber henüz kafi sayılamaz.

Eserlerinde ve yazılarında orman davasını bitarafane belirtmiş ormancılık dışındaki ilim adamlarımızdan Prof. Z. Fahri Fındıkoğlu, Prof. H. Avni Göktürk, Prof. Fadıl H. Sur, Prof. Remzi Oğuz Arık, Prof. Fikret Arık, Prof. Hıfzı Veldet, Prof. Hikmet Birand, Prof. K. O. Çağlar'a; Falih Rıfkı Atay, Muhip Dranas, Feridun Osman Menteşeoğlu, Abidin Daver, Bedii Faik, Cemal Refik, Nizameddin Nazif, Ali Naci Karacan, Cevat Ulunay gibi yazarlarımıza bu vesile ile bütün meslekdaşlarımız adına teşekkürü bir borç biliriz. Buraya ilmi esaslara ve memleket gerçeklerine göre davayı savunan Orman fakültesi Profesörlerimizin adlarını almadık. Bu müdafaa zaten onların vazifeleri icabıdır.

Vatanı yeşil yapmak için hepimizi kutsi bir vazife davet eden Orman Kanunu hükümleri halkımızın orman ve ağaca karşı olan alakasızlığı yüzünden tatbik sahası bulamamıştır. Ağaç bayramlarına varasıya kadar alınan her tedbir sembolik olmaktan ileri gidememiştir. Bu da memlekette orman ve ağaca karşı zihniyetlerde bir inkılap lüzumunu belirtiyor. Biz Ormanlılar **Bedii Faik**'e hak veriyoruz :*"Bu memlekette bayrak sevgisi, vatan sevgisi*

gibi kuvvetli bir ağaç sevgisini aşılamağ lazım." 22

Odun israfi: yurdumuzda henüz el birliğı ile odun israfının önüne geçmiş değiliz. Köylümüz dilediğı gibi yakar, dilediğı gibi evini yapar. Kasabalımız ve şehirlimiz meskenini yaparken takyide gelmez.

Odunun yerine başka bir ikame maddesi koymaktan henüz uzak bulunuyoruz. Her yüz kilometrelik bir mesafe dahilinde bir linyit yatağı bulmak mümkündür de hala ormanlarımızı ocakta ve sobada yakmaktan kurtaramıyoruz.

Hülasa, modern ve teknik ormancılığın kurulması için her şeyden önce bütün bu temel şartların sağlanması şarttır. Fakat bu meseleler bugün ele alınsalar belki yıllar sonra çözülebilir.

Fakat biz bu temel şartların başarılmasını bekleyecek durumda değiliz. Çünkü orman bakımından tehlike işareti çoktan verilmiştir.

O halde millet ve devletçe bir yandan bu temel şartlar geliştirilirken, diğeryandan hatta zecri tedbirler olarak eldeki ormanlarımızı muhafaza etmek ve teknik ormancılığı tatbik etmek zorundayız.

2. Ormancılık Politikasında İstikrarsızlık

Ormancılık, tabiatı icabı geç semere veren, günlük politika ile bağdaşamıyan, rotasını ancak ilimden ve memleket gerçeklerinden alan istikrarlı bir şekilde çalışması icap eden bir müessesedir. Onun prensipleri bir defa tesbit edildikten sonra onlara uyulması artık zaruridir. Prensip tadel etmeye hiç gelmez. Hatta bir prensibin tahakkuk ettirme yol ve vasıtalarını değıştirmek bile ormancılıkta büyük sarşıntılar yaratabilir.

---

22 Bedii Faik : Orman ve Av. Ağaç sevgisi. Ocak 1951 Yeni İstanbul'dan iktibas.

Ormancılıkta yapılan bir hatanın tamiri ya çok güçtür veya imkansızdır. Halbuki Türk ormancılığı her hükümet değişmesinde bir statü ve rejim değişmesiyle karşı karşıya kalıyor. Öteye gitmeye lüzum yok. 1937 den beri 10 yıllık bir müddet zarfındaki kanun tadilleri bunun en açık delilidir.

Şimdi de yeni bir orman kanunu meclise verilmek üzere. Her kanun değişmesi Türkiye'de hektarlarca orman kaybına mal olduğu gibi, bu kanunların birbiri ardından çıkışı da politikacıların, bizde daha henüz kökleri çok derinlere giden ve her sahaya yaygın olan orman davasında bir sarahat ve vuzuha, eremediklerini gösterir.

Devlet adamlarımızın her şeyden önce davayı, bir yandan değil kül olarak ele almalarını diliyoruz. Dava böyle ele alınınca kanunlara kusur bulmaktan vazgeçileceğini sanıyoruz. Bilindiği gibi kanun tatbikatı ile şartlar yaratır. Fakat kanunun vazifesi, mevcut ekonomik ve sosyal şartları düzenlemesindedir. Bu hakikati gözönünde tutmazsa kanunlar, madde yığınları halinde ölü doğarlar.

Diğer taraftan bir kanunu tatbikat yaşatır. Çünkü eyaletimiz Bulgaristan bugünkü orman varlığını, Osmanlı Devletinin beğenmediğimiz Orman Nizamnamesini şaşmadan tatbikine borçludur.

İtirafa mecburuz ki son demokratik gelişmelerden sonra ormancılığımızdaki **istikrarsızlık** bir kat daha artmıştır.

Bu istikrarsızlığı yaratanlar arasında halk menfaatları gerisine gizlenerek eski iltizam sitemindeki istismarcı zihniyeti getirmek isteyen bazı orman yiyicilerin rolleri büyüktür, yaptıkları propagandalarla durumu iyice nazikleştirmiş bulunuyorlar.

Son yıllar ormancılık sahasına hakim olan istikrarsızlık, bir tetkik için Türkiye'ye getirilen İsveçli

Profesör Neslund'un gözünden bile kaçmamıştır. Tarım Bakanlığına verdiği raporunda bu hususa dair aynen şöyle diyor: *"Türk ormanlarının fenni bir şekilde bakım ve muhafazasını temin etmek büyük ehemmiyeti haiz milli bir dava mahiyetindedir. Fakat kanaat ve müşahedelerime nazaran bugünkü Türkiye'de hakiki manasiyle bir ormancılık tatbik ve takip edilmemektedir. Devlet orman idaresinin bu yoldaki gayret ve teşebbüsleri gerek mahdut şekillere inhisar ve gerekse takip edilecek orman politikasındaki vaki anlaşamamazlıklar dolayısıyla, herhangi, pratik kıymet ve ehemmiyeti olamamaktadır"*

Demokrasinin **halk idaresi** demek olduğuna şüphe yoktur. Bu sayede halk, kendi menfaatlarını gerçekleştirecek en güzel vasıtayı bulmuş demektir. Yalnız unutmamak lazımdır ki, bu menfaatlar sağlanırken yarını da düşünmek iktiza eder. Halk idaresi, kanunlar ve prensipler halinde belirdikten sonra artık bunların otoritesinden kurtulmanın imkanı yoktur.

Hele orman davası gibi herkesçe, yani milletçe benimsenmemiş yurdun temel taşı bir konuda, yarın düşüncesi daima ön planda gelir. Günün ihtiyaçlarını karşılamak kaygısı bazan tehlikeler doğurabilir. Bazı hareket ve kararlar vardır ki, zahiren halkın bugünkü arzu ve ihtiyacına uymazmış gibi görülür, hakikatte bunlar halk menfaati yararına aynı zamanda yarının ihtiyacına da cevap vermek hedefini güderler. Nitekim Atatürk inkılaplarının hepsi belki halka danışılmış olsaydı tahakkuk edemezdi.

Kanaatımızca orman davası hakkında hüküm verilirken günlük menfaatları değil, memleket gerçeklerinin bize gösterdiği asil yolu gözönünde tutmalıdır. Vatanın yarını için yurt ormanlarının korunması kaygusu, bizim **ormancılık prensiplerine dört elle sarılmamızı ve poli-**

tik mülahazaların üstüne çıkmanızı emrediyor.

Bu konuda bizim gibi düşünen tarafsız aydınlarımız da eksik değildir. Nitekim **Prof. Z. Fahri Fındıkoğlu** üç yıl evvel bir yazısında bu hakikati şöyle ifade etmişti: *"Bazı sahalar vardır ki halkın dediğini, hakkın dediği olarak kabul etmeye müsait değildir. Ormancının davası bu sahalardan birine iliştiriyor. Binaenaleyh C. H. P. ile D. P. nin birleştikleri bazı meseleler varsa orman meselesi bunların içinde yer almalıdır."* ²³

Memleketin bu hayati davasında her türlü politik görüşün bir tarafa bırakılmasını, bütün siyasi partilerimizin elele vererek ormancılığımızı istikrarlı bir şekilde sokmalarını arzu ediyoruz.

Unutmayalım ki, ormancılığımız hiç bir parti rengi ile görülemez. Onun yalnız bir rengi vardır, o da vatan ve millet rengidir. **Falih Rıfıkı Atay**'ın dediği gibi *"Bize orman politikacılığı değil, istikrarlı bir orman politikası lazım"* ²⁴

***

---

²³ Prof. Z. Fahri Fındıkoğlu: (Orman, firkalarımız ve ormancılığımız) adlı makale. Orman ve Av mecmuası Sa. 2, Yıl 1948.

²⁴ Falih Rıfıkı Atay: "Orman ve Deniz" adlı makale. Cumhuriyet gazetesi.

V. BUGÜNÜN ORMANCISI

Orman davamız incelenirken onun teknik elemanı olan bugünün Ormancısından da söz açmadan geçemeyeceğiz.

Bütün orman işletme teşkilatı kuvvetli bir reaksiyon elinde hırpalanır ve tenkit edilirken, onun teknik elemanı hakkında da bazı tenkitler yapılmaktan kaçınılmamıştır. Her meslekte olduğu gibi münferit suistimal vakalarının büyüülmesinden tutalım, devletin kendilerine verdiği otoriteyi halk aleyhine kullanmalarına, oradan kendi saltanatlarına düşmelerine varasıya kadar Ormancı hakkında da ileri geri neler denmedi ki ?

Nasıl ki, modern ve teknik işletmecilik, eski devrin iltizam ve taahhüt devri yerine yeni bir ormancılık anlayışı getirmişse, şüphesiz bu yeni devrin Ormancısı da yeni görüşe malik taze bir teknik eleman olacaktır.

11 Yıllık bir tahsille yetişen Orman Mühendis Yardımcıları, 15 senelik bir tahsile katlanan Yüksek Orman Mühendisleri dünün ne bir rüsumat memuru, ne de müteahhit emrindeki boynu bükük, müzmahil Ormancısıydı. Bir çoğu köylü çocuğu olan, ortaokul ve liselerin en çalışkan talebelerinden seçilip gelen bu vatan çocukları gerek Orman Fakültesine ve gerekse orman okullarına girerken **Yeşil İdealin** bayrağı altında toplanmaktan başka düşünceleri yoktu.

Tahsillerini bitiren genç ormancılar, orman ve ağaç sevgisi ve imanıyla yurdun dört bucağına dağıldılar. Bu davanın gönüllüleri olarak çalıştılar. Binbir mahrumiyet içinde çırpınmaktan yılmadılar. Ayaklarından çizme çıkmadığı, uyku nedir bilmedikleri halde hallerinden şikayet etmediler.

Onlar hallerinden memnundu. Çünkü yarının ormancılığını kurmak imanıyla ruhları tutuşuyordu. Bir çokları hastalandıkları halde mukadderat deyip hayıflanmadılar,

Fakat reaksiyonun tepkileri, kötölemenin çamuru, yeni ormancı neslini de bulmakta gecikmedi. Eski devrin masabaşı mesaisinden dışarı çıkmamış, uyuşuk ormancısını isteyenler faaliyetten geri durmadılar.

Bir defa ormancıyı, onun idealini sarstılar mı, arkasının çorap söküğü gibi geleceğini iyi biliyorlardı. Erişebildiklerinin adını çıkarmaktan çekinmediler, mazinin kötü şöhret yapmış Ormancısının hatıraları henüz halk şuurundan silinmemişti. Bugünün Ormancısı da onlara benzetilerek karalanabilirdi. Dil uzatamadıklarından bir kısmına meslek taassubu atfedildi.

Bütün meslekdaşlar bir lüks ve saltanat içinde gösterildi. Bugün kaç ormancının zengin olduğu ve acaba "kaç ormancının apartman sahibi bulunduğu doğrusu sorulmaya değer. Biz ormancıların çoğu, şu dünyada dikili tek bir ağacımız ve başımızı sokacak bir kulübemizin bulunmadığını temin etmek isteriz. İnanmayanlar geçen yıllarda verilmiş olan memur beyannamelerini tetkik edebilirler.

Çalılıkları, orman dışı kalması gereken ağaçlıkları, ileri bir meslek taassubu ile orman mefhumuna soktuğumuz hususu da çok mübalağalıdır. Biliriz ki taassup, tek taraflı bir düşüncenin ve hatta düşünmeksizin bir şeyi peşin olarak kabul eden bir ruh haletinin ifadesidir. Yarın düşüncesiyle ve yurtsever bir inanla ormanları korumanın taassupla bir ilgisi yoktur. Bugün asıl ormanlarımızı çevreleyen dünün sağlam ormanlarının bozuk şekli olan ve ciddi olarak korunursa yarının ormanları olacağına şüphe bulunmayan bu ormanlar korunmazsa, yarın asıl orman sahasının tahribi daha yaman olacaktır.

Birkaç numune işletmede yapılan (sorulsa bir izah şekli de mevcut olduğuna şüphe olmayan) binalar propaganda elinde yurt çapında genişletilerek bir lüks oldu. Bine yakın bölgeden belki ellisinde bile bulunmayan bölge binaları adeta bir villa yapıldı. Her bölgenin bir alıcısı bulunması iktiza ederken, bu kadronun ancak üçte biri kullanılırken ve hatta bunlar ahçı kadrosunda görüldükleri halde hakikatte seyis veya hademelik ederken birer lüks hayat nişanesi sayıldı. Karısı ve çocuklarıyla bazan. bir köyde, bazan bir barakada Robenson gibi ömür dolduranların bir de ahçısı bulunsa ne çıkardı.

Soruyoruz; dağ başlarında çile dolu hayat süren veya en büyük nasibi ancak köyde oturmak olan yüksek tahsil görmüş kaç aydın meslek adamı vardır? Ormancılarının nasıl fedakarlıkla, hangi mahrumiyetler içinde çalıştıklarına inanmayanlar ve bilmeyenler varsa vasıtalarını ve masraflarını temin ederek istedikleri bölgeye götürmeye hazırız.

Ormancı fedakarlığını anlayabilmek için sadece bir orman yangınının söndürülüşünde bulunmak yeter.

Dağ başında mektepsiz çocuğu, komşusuz karısıyla oturmak, gece gündüz mesai saati nedir bilmeden mutasıl çalışmak, sonra da bugün artık zaruri ev eşyası halini almış bulunan - o da varsa - pilli radyoyu lüks saymak... Bu kadarı da acıdır, doğrusu.

Ankara-Bolu-İstanbul yolu üzerinde bulunan işletmelerdeki inşaata takılıp kalmak, bu teferruat üzerinde ısrar etmek, bütün ormancılığımız hakkında ne hüküm ifade eder? Diğer taraftan Etibank, Şeker Şirketi, Devlet Demiryolları, Maliye tahsil şubeleri v.s.nin yaptırdığı bütün binalar ve asıl lüks hiç görülmez.

Niçin ? Süreyya Özek'in Cumhuriyet gazetesinde çıkan bir yazısında dediği gibi: "*Çünkü bu müesseseleri hiç*

tanımayan, taraftar bulamayan, ormancıkta olduğu kadar içten ve dıştan hücumu uğramamıştır da onun için." ²⁵

Bütün hücumlar maksada vasıl oldu, hadi ormancılık teşkilatı ve ormancıları kötülendi. Bundan ne netice çıkacaktır? Bunun cezasını, halk nazarında itibarı sarsılan teşkilat ve ormancı değil, ancak harap orman bir kat daha harap olarak çekecektir.

Bütün bunlara rağmen Ormancılar diğer memur arkadaşlarından bir yardım görmedikleri halde, yılmadan çalışıyorlar. Bugün hususi ormanların devri mevzubahis edilirken onlar, evvelce izahına çalıştığımız prensiplere sadakatini belirtiyorlar. Cemiyet tarafından yaptığımız bir anket ittifaka yakın bir çoğunlukla bunu teyit etmiştir. Devlet memuriyetinden başka, hayatını idame ettirecek daha başka ufuklar açılırken baremin memuru olarak kalmak acaba niçin ?

Sırtlarından bir sürü yükü atarak sadece teknik kontrolünü yapıp raporunu vermek dururken, hala çilekeş hayatına razı olmanın sırrı nerededir? Evet, onlar biliyorlar ki, bütün bunlar mazide denenmiş, kötülükleri bir bir görülerek bugüne gelinmiştir. **Pek haklı olarak inanıyorlar ki; bugün ulaşılmış olan prensiplerden yapılacak her türlü fedakarlık ve değişiklik ancak orman tahribini hızlandırır.**

Netice itibariyle ormanlarımızın içinde buldukları durumu iyi bilen Ormancı için, babasının malı değil ya, prensipten fedakarlık yapmak istemeyişinin bir hikmeti, bulunmalıdır. Bu sebep, hiç şüphesiz bu gidişle, **en çok çeyrek asırda vatanın yaşanmaz bir Çöl olma akibetini görmemek kaygusudur.**

---

²⁵ Süreyya Özek : "Tadili İstenen Orman Kanunu" adlı makale 8 Mart 1951 tarihli Cumhuriyet gazetesi.

Evet, aziz okuyucular; talihsiz orman ile bedbaht ormancı arasında öyle bir mukadderat birliği, meslekten ayrılrsa dahi, koparılamaz öyle bir sevgi kuruludur ki, o, sadece duyulur, izah edilemez, işte bu sevgi, memleket realitelerini gördükçe, ormanların nasıl harcandığına şahit oldukça, vatani vatan yapan unsurlardan birinin tükenişini iç sızısı halinde içinde duydukça, sizi bütün şahsi menfaatlerinizin üstüne çıkarır, kendinizi memleketin istediği tarafta bulursunuz. İşte sayın okuyucular, buna "Ormancı fazileti" denir.

***

VII. İHTİYAÇ VE İMKAN

İhtiyaç muttasıl ister, hudut tanımaz. Fakat bu ihtiyacı temin edecek, kapatacak imkan o nisbette mahduttur. İşte bu husus gözönüne tutulursa Türkiye'de niçin bir orman davası vardır, sebebi bütün çıplaklığı ile anlaşılır.

Önce yurdumuzda orman mahsüllerine karşı duyulan ihtiyaç miktarını ve bu ihtiyacın ne kadar ormanla karşılanabileceği belirtilir, sonra da bu yurt ormanlarının verebileceği ile karşılaştırılırsa durum açık olarak meydana çıkar.

İhtiyaç: Mevzuumuzu adede boğmak istemiyoruz. Bütün istatistiklerimiz tetkik edilirse görülür ki, orman mahsullerine karşı ihtiyaç milli ekonomimiz geliştiği nisbette artmaktadır.

Dün bir sellüloz ve kağıt endüstrimiz yoktu, bugün vardır. Maden kömürü istihsalimiz arttığı nisbette maden direği ihtiyacı da kabarmaktadır.

Devlete, özel teşebbüslere ait sanayi, her türlü imar faaliyeti geliştikçe ihtiyaçlar da çoğalmaktadır.

Nüfusumuz ise 1927 de on üç milyondur. Bugün 21 milyondur. Bu yükseliş temposuna uygun olarak orman mahsullerine karşı ihtiyaçların artacağı şüphesizdir.

İmkan: ihtiyaç rakamları eldeki ormanların verimi ile karşılaştırılırsa, ormanlarımızın bu ihtiyacı tatmin etmekten çok uzak olduğu anlaşılır.

İhtiyaçlarımızı karşılayabilmemiz için ormanlarımızı alan bakımından üç misline çıkarmalı, ihtiva ettikleri ağaç servetini de bugün bize temin ettiği yıllık verimin dört katını verecek şekilde artırmalıyız.

Hal böyle olunca "bugün ihtiyaç fazlası nasıl karşılanıyor" diye bir soru akla gelebilir. Cevap basittir: Bu ihtiyacın çoğu sermayeden yemek suretiyle karşılanıyor.

Bunun neticesi olarak da orman tahrip ediliyor. Çünkü bir tarafta artan nüfusla oranlı olarak çoğalan ihtiyaç, diğer tarafta hergün biraz daha azalarak gittikçe ihtiyacı karşılamayacak duruma düşen orman. İşte orman davasının en korkunç yanı.

Üstelik ormanlarımızın yurttaki dağılışı da muntazam değildir. Bir kısım mıntıkların halkı orman mahsullerinin israfı içindedir. Diğer bazı mıntıkların halkı ise orman mahsullerine karşı sıkıntılı durumdadır, veya hiç istifade edememektedir.

Baltadan kurtulabilen ormanlarımız dağların sarp, yolsuz yerlerine sığınmıştır. Az çok istihsale elverişli olan bu ormanlara yol yapmak masraflı ve buralardan istifade köylümüzün işine gelmediği için kesimler daha çok nakliyatı kolay yerlerden yapılmakta, böylece iyi ormanlar bozulmakta, bozukları ise ortadan kaybolmaktadır.

Artan ihtiyaçla azalan orman arasındaki bu nisbet-sizlik her gün orman aleyhine biraz daha genişlemektedir.

Şu gerçeğe göre dava, bir kanun davası olmaktan uzaktır. Davanın ruhu ihtiyaçla imkanın bağdaştırılamamasındadır. Şimdiye kadar çıkan bütün kanunlar hüsnü niyetle vazedildikleri halde, ihtiyaçla imkan arasındaki muvazeneyi kuramadıkları için orman mevzuu iç sızlatan bir dava olmaktan kurtarılamamıştır.

Bütün geçmişi gözönüne tutarak davayı nasıl bir hal çaresine bağlamalıyız? Cevap basit ; ya imkanı çoğaltacağız, ya ihtiyaçları kısacağız. Orman imkan demek olduğuna ve o da bugünden yarına kolay kolay artırılmayacağına göre ilk çare olarak orman mahsullerine karşı olan ihtiyaç kısılacak, fazla olan intifalar kaldırılacak ve umumiyetle intifa düzenlenecektir. Bunun için ise bütün ecnebi mütehasısların ve ilim adamlarımızın ittifak ettikleri "Türkiye'de artık orman bir geçim kaynağı olmak-

tan çıkmıştır." hakikatini kabul edip, orman zararına neticelenen, ondan azami faydalanma zihniyetine son vermek icap edecektir.

Orman davasını halletmek için başvurulacak ikinci tedbir; orman ve ağaç seferberliğinin Devletçe ve milletçe ele alınmasıdır. Bu bize imkanı genişletme yollarını açacaktır... Diğer taraftan, memlekette var olan ormanlarımızın maddi ve manevi semeresinden yurdun devamlı şekilde faydalanmasını sağlamak maksadiyle modern ve teknik ormancılık yapmağa mani olan bütün illet ve sebepleri planlı bir şekilde ortadan kaldırmak gerektir. Ancak bu suretle ormanın sırtındaki ağır yük kalkar, emniyeti sağlanmış olur.

Eğer bu dava böylece ele alınmaz da, hem ormanı koruyacağımızı, hem de halkın ihtiyacını geniş ölçüde karşılayacağımızı iddia edersek kendi kendimizi aldatmış oluruz.

Ortada yeter orman var da, orman kanunu halkın ferahça faydalanmasına mani oluyormuş tarzındaki bir düşünce hatalıdır. Peşin olarak orman yetersizliğini kabul etmek zaruridir. Buna rağmen halkın atadan geldiği gibi israfını ve faydalanmasını tahdit edemezsek, veya şartlar bizi bu yola götürmezse şüphesiz ormanın esas sermayesi yenecek, neticede orman azalması hızını artıracaktır.

Meselenin kilit noktasına geldiğimize göre durumu biraz daha açıklayalım. Ormanlarımızın ne kadar ağır bir ihtiyaç yükü altında ezildikleri malûm. Sadece ormanlık mıntıka halkının nüfus başına en aşağı 2,5 m³ zati ihtiyaç vermek bile bu bakımdan bizi düşündürmelidir.

Şimdi köylünün geçim, sıkıntısını hafifletmek amacıyla, yeni kanunda derpiş edildiği üzere, orman üzerindeki **intifa haklarının genişletildiğini** kabul edelim. Hep biliriz **intifa hakları** bir gayri menkul üzerine

hak sahibi lehine tek taraflı mükellefiyet yükletilmesi demektir. Orman üzerindeki bu mükellefiyetler ne kadar arttırılıyorsa ormanın varlığı o kadar tehlikeye girer ve tahrip çabuklaştırılmış olur. Orman içinde ve civarındaki köylülere tanıdığımız, **intifa hakları** nüfus çoğaldığı nisbette zaten artmaktadır. Bir de adam başına düşen miktar arttırılırsa ve intifa hudutları genişletilirse, ormanların takati aşılmış ve devamlılık prensibi tehlikeye sokulmuş olur.

Ormanlardan faydalanmada muhafaza ede geldiğimiz; "**geçimi ötedenberi ormandan temin eden**" gibi bir tabir vardır. Bu tabirle tavsif edilen kimseler geçimlerini ormandan temin ederler. Bunların çocuklarına da aynı haklar bahşedilir. Nüfus arttıkça ormana binen bu yükler katmerleşir. Artık intifa haklarına bir hudut çizmeğe mecburuz.

Diğer taraftan ihtiyaçların da hududu tesbit edilmiş değildir. Örneğin Orta Anadolu köylüsünün bir ev yapmak için kullandığı kereste 3-5 kavak kirişine inhisar ettiği halde, bir orman köylüsünün ihtiyacı 50 m³ tür. Aynı köydeki iki kişiye göre bile bu ihtiyacın derecesi değişir.

Biz ormancılar, köylümüzün nasıl bir ihtiyaç ve geçim zorluğu içinde çırpındığını biliyoruz. Fakat bu ihtiyaçların sadece ormandan karşılanmasının imkansız olduğunu, böyle bir yola gidilse bile yarın bunun neticesinin, hatta aynı köyler üzerinde çok vahim akıbetler doğuracağını da kat'i surette biliyoruz. Zira yıllardan beri bu köyler ihtiyaçlarını ormandan karşılamak yolunu tutmuşlar. Orman gittikçe küçülmüş, köyler her gün biraz daha çöle kayarak gerilemiş, ilerlememiştir.

Hiç şüphesiz biz ormancılar, ormanlarımızın yıllık verimini aşmamak kaydiyle halk ihtiyacının ormanlardan karşılanmasına taraftarız. Bazı formalite güçlükleri varsa

bunların kaldırılmasını, yolsuzluktan işletmeye alınmamış ormanların istihsale açılmasını, devriklerin halk lehine kıymetlendirilmesini, sanayimizin bazı ihtiyaçlarının dış memleketlerden temin edilmek suretiyle buradan arta kalacak orman mahsullerinin halka tahsis edilmesini candan isteriz. Fakat itirafa mecburuz ki, intifa haklarının genişletilmesi, halkta esasen mevcut cibali mubaha zihniyetinin sürüp gitmesine ve fırsat bekliyen orman yağmacılarının işine yarıyacak ve dolayısıyla sahası çok daralmış olan ormanların bir an evvel ortadan kalkmalarını tacil edecektir.

Hülasa; orman davası, öyle bir davadır ki diğer bütün davalarımız bu davada nüksetmektedir. Orman davası artan ihtiyaçla, azalan orman arasındaki muvazenesizliğin bir tezahür şeklidir. Bunun hal çaresi ise, orman mevzuunun planlı bir şekilde ele alınmasına bağlıdır. Orman davası sadece ormancuların çözebileceği bir konu değil, 21 milyon Türk'ün topyekün el ve gönül birliği yapmasını gerektiren vatanşümul bir davadır.

***

VII. SON SÖZ

Şu broşürümüzde biz; memleketin bir davalar topluluğu olan orman davamızın mahiyetini, tarihi seyrini ve neticelerini ana hatlarıyla belirttik. Ormancılığımızın isteklerini, ormanlarımızın kurtuluş yollarını teşrihe çalıştık. Ve nihayet bu davanın perdelerini aralayarak onun, ormancının takati üstünde bir memleket davası olduğunu anlatmak istedik.

Buraya kadar olan açıklamalarla bugün yapılması istenilen veya yapılacağını duyduğumuz statü tadili ve rejim değişikliğinin mahiyetine ve neticelerine de, işaret etmiş bulunuyoruz.

Biz, Türk ormancıları, mevzuu kendi ellerinde tutan, onunla haşır neşir olan, derdin izdirabını çeken insanlar sıfatiyle ancak dünya şartlarının ve memleket gerçeklerinin dikte ettiği prensipler dahilinde ormanlarımızın korunacağına ve onlardan devamlı bir şekilde faydalanılacağına inanıyor, bunlar haricinde yapılacak statü ve rejim değişikliğine taraftar olamıyoruz. Çünkü hemen söyleyelim ki, bunun tarihi mes'uliyeti çok büyük ve ağırdır. Bu mes'uliyetin altına, bu mesleğin bir nesli olarak girecek kudreti biz, kendimizde bulamıyoruz.

Diğer taraftan vicdani mükellefiyet ve vazifelerimizi hissederek partiler üstü milli bir davamız olan orman mevzuunda bitaraf olarak bütün hakikatleri bütün vatan-daşlarımıza aksettirmiş bulunuyoruz.

Bu broşür davayı çok sayıda yurttaşa duyurucu bir hedef göttüğü gibi, İç Anadolu bozkırının öncüleri bir gün

Karadeniz, Akdeniz ve Ege Denizi sahillerine dayanır da "Ormancılar bize tehlikeyi önceden haber vermediler" diyecekler için de bir ibra senedir.

Agnar Barth, yıllarca evvel "*Bırakınız orman varlığını müdafaa edelim. Zira onun hayatı bizimki ile birdir.*"²⁶ demişti. Biz de "**Bu vatanın selameti, milletin istikbali ormanlarımıza bağlıdır**" diyoruz.

Aziz okuyucu; şu broşürü okuduktan sonra senin de bu davaya iman edeceğine ve seve seve onun emrine gireceğine, onu diğer bir çok kimselere daha duyuracağına inanıyor ve güveniyoruz.

***

---

²⁶ A. Jacquot : Sylviculture : Paris 1911, Sahife 4.

II. BASKIYA SONSÖZ

54 yıl önce Yeşil Kitap'ta ormancılık sorunları olarak dile getirilen konularda bugüne kadar çözüm üretilememiştir. Bugüne kadar;

* Köy kalkınması başarısızdır. Her seçim döneminde orman köylüsü bahane edilerek getirilen yasa değişikliklerinin köylüye hiçbir katkısı olmamış, orman köylüsünün ekonomik durumu daha da kötüye gitmiştir.

* İç iskan sorunu çözülememiştir. Orman içerisinde dağınık ve topraksız köylünün verimli tarım alanlarına nakledilerek, üretici durumuna getirilmesi hep söylenmiş ancak uygulanmamıştır.

* Başiboş aşiret hayvancılığında modern hayvancılığa geçilememiştir. Bugün halen ormanlar otlak olarak kullanılmakta, hatta gençlik sahalarında bile hayvan otlatmasına göz yumulmaktadır.

* Mera ve orman sınırları kesin olarak ayırlanmamış meraların iyileştirme yolu ile kapasiteleri artırılmamış, aksine yapıları daha da bozulmuştur.

* Tarım alanları ile orman alanlarının sınırlarının belirlenmesi halen bitirilememiştir. 5 milyon hektarın üzerindeki orman alanının sınırlaması halen yapılamamıştır.

* Orman ve ağaç sevgisinin milletçe benimsenmesi sağlanamamıştır. Ormanın toplumsal yararları hakkında toplumda bir bilinçlendirme ve bilgilendirme yapılmamıştır. Toplum en yakınında ve kendi yaşamı için yaşamsal önemdeki ormanlara

dahi kayıtsız kalmaktadır.

* **Yeşil Kitap**'ta orman alanı ülke alanının % 13'ü olarak verilmiştir. Bugün ülke alanının % 26'sı orman olarak nitelendirilmektedir. Ancak, bu alanın yarısı, hatta yarıdan fazlası, bozuk ve verimsiz orman alanlarıdır. Ayrıca ormanlar tekniğine uygun (silvikültürel isteklere göre) işletilmediği için kaliteli gövde çok azalmış, kapalılığı düşük (hektardaki ağaç serveti ve adedi az) geniş alanlar oluşmuştur.

1950'li yıllara göre olumlu olan işler ise;

* Orman köylüsünün aşırı odun tüketimi azalmıştır. Gerek ev yapımında gerekse yakacak tüketiminde ikame maddelerin kullanımı nedeniyle tüketim azalmıştır. Ayrıca, doğalgazın gelmesiyle birlikte büyük kentlerin yakacak odun tüketimleri çok azalmıştır.

* Ormanın hemen hemen her yerine yol yapılmış, dolayısıyla teknik ormancılık uygulamaları ile ormanların işletilmesi sağlanmıştır.

* Ağaçlandırma çalışmaları ile geniş alanlar verimli orman alanı haline getirilmiştir.

* Orman yangınlarını izlemede bilgi ve beceri birikimi sağlanmış, araç-gereç ve ekipman desteğiyle başarılı olunmuştur.

Sonuç olarak; politik yaklaşımlar yönünden günümüz koşulları **Yeşil Kitap** koşullarından daha iyi değildir. Ormanlarda bilimsel ve teknik çalışmalara gereğince yer verilmemekte, siyasal iktidarlar soruna poli-

tik çıkarlar açısından bakmaktadırlar. Son yıllarda "özelleştirme" söylemine kendilerini kaptıranlar, kamu malı olan ormanları da aynı gözle görmekte ve ormanı satılacak bir mal olarak değerlendirmektedirler. Hemen hemen tüm siyasi partiler ormanlar üzerinden bir rant elde edilmesine, ormanların bir seçim aracı gibi kullanılmasına sıcak bakmaktadırlar.

1950-2002 yılları arasında 1.400.000 hektar orman alanı yasal düzenlemeler nedeniyle yok olmuştur. Yeşil Kitaptaki bu şüphe gerçekleşmiş ve orman azalmalarının % 56'sı yasalardan kaynaklanmıştır.

Günümüzün iktidarı ise Devlet ormancılığı yerine millet ormancılığı gibi bilimsel ve teknik içerikten yoksun bir tanımlama ile devlet ormancılığını yozlaştırmak, orman alanlarını rantiyecilere dağıtmak için elinden geleni yapmaktadır.

SÖZLÜK

- Akibet: bir iş veya durumun sonu, sonuç
Aksülamel: tepki, reaksiyon
Ameliye: yapılan iş işlem
Atfetmek: yönleltmek, yüklemek
Azade: başıboş, serbest
Azamet: ululuk, büyüklük, gurur, heybet
Behemehal: mutlaka
Beka: kalıcılık
Bizatihi: kendiliğinden, kendisi, kendinden
Derpiş: öngörme, göz önünde tutma
Eksibe: kum yığını, kumul
Evsaf: vasıf, nitelik
Fasıl: bölüm, kısım, dönem, devre
Fiskal: hazineye ilişkin, vergiye ilişkin
Gayrikabil: mümkün olmayan
Gayrimufarik: olmazsa olmaz (lazım-ı gayri mufarik)
Gayrimütenasip: orantısız, uygunsuz
Haleldar: bozukluğu olan
Haşırneşir: kaynaşma, bir arada olma
Hülasa: özet, öz, kısacası, sözün kısası
İcbar: zorlama, zorunda bırakma
İçtimai: toplumsal, sosyal
İdame: devam ettirme
İhata: kuşatma, sarma, abluka
İkame: yerine koyma, yerine kullanma
İktiza: gerekli olma, gerekme
İllet: hastalık (mecazi: bozukluk)
İnhisar: tekel, tek başına sahip olma

İptidai: ilkel
İstifade: yararlanma
İstihlak: tüketim
İstihsal: üretim
İştirdat: geri alma, kurtarma
İttihaz: sayma, tutma, alma
İzafe: yakıştırma, mal etme, katma
Katrak: Tomruk kesmeye yarayan ve birden çok testeresi olan bir biçme makinesi
Kutsi: kutsal
Lalettayin: rastgele, gelişigüzel
Mahsül: ürün
Masun: korunan, saklanan
Men etmek: yasaklamak
Mesned: dayanak, makam
Mevzu: konu
Mevzubahis: sözkonusu
Muharrik: hareketini sağlayan, kıskırtıcı
Murakabe: denetleme, denetim
Muttasıl: bitişik, yan yana olan
Muvafık: uygun
Muvazene: denge
Mülahaza: düşünce
Mültezim: kesimci
Münakale: ulaşım, aktarma
Münbit: verimli
Mündemiş: içinde saklı
Mütearife: önerme, aksiyon
Mütehassıs: uzman
Mütemadi: sürekli, aralıksız

Mütemmim: tamamlayan
Mütevccih: yönelmiş
Müzmahil: çökmüş, çöküntüye uğramış
Nazım: düzenleyen, tertip eden
Neşir: yayın
Nikbin: iyimser
Nizam: kural, düzen
Tabii: bağımlı
Tacil: hızlandırma
Tahayyül: hayal etme
Tahmil: yükleme
Tali: ikinci derecede olan
Tatbikat: uygulama
Tekamül: olgunluk, olgunlaşma
Telakki: anlayış görüş
Te vessül: başlama, girişme
Vaazı kanun: kanun koyucu
Vahim: çok tehlikeli, korkulu
Vakıa: olgu, gerçi, her ne kadar ..... ise de
Varidat: gelirler
Vecibe: ödev, boyun borcu
Vuzuh: açıklık, aydınlık
Vüsat: genişlik
Zahiren: görünüşe göre
Zecri: zorlayan, yasaklayan

YEŞİL KİTAP İÇİN BASINDA YER ALAN YAZILARDAN ÖZETLER

YEŞİL KİTAP KUDRET - 20.04.1951

.....

Daha şimdiden ormansızlığın kötü akıbetleriyle yüzyüze gelmiş bulunan memleketimizde, tahribatı durdurmak suretiyle büyük faciayı önlemek isteyenlerin karşısına her defasında da "cibali mübah" devrinden kalan itiyadlarla, reaksiyonlarla orman yiyiciler dikilmiştir. Bunların tekrar teşkilatlandığı, fırsat kolladığı bu günlerde ormancılarımızın sesi hakiki bir tehlike işareti taşımaktadır. Bütün memleketin çöle döndüğünü, Orta Anadolu bozkırlarının Ege, Akdeniz, Karadeniz sahillerine dayandığını ..." görmek istemiyorsak bu sese kulak vermeliyiz, bu davanın emrine girmeliyiz.

.....

Turgut EVREN

***

YEŞİL KİTAP Türkiye Ormancılar Cemiyetinin Partiler Üstü Kalarak Hazırladığı Bu Kitapta Önemli Davalar Yer Bulmaktadır BUGÜN - 22.04.1951

.....

Bizim Seyhan kadar vahşi ve tehlikeli olan Fransanın Sen nehrinin uysallaştırılmasına bu nehrin kaynaklarındaki ormanların tahribine mani olmakla ve oradaki açıklıkların ancak ağaçlandırılmasıyla muvaffak olunabilmektedir. Roosevelt'in en büyük eseri diye vasıflandırılan en aşağı onbeş milyon kişinin yarınını emniyet altına almış olan "Tennessee" vadisinin ıslahı da keza bu vadiyi besleyen suların doğuş yerlerini ağaçlandırma ile gerçekleştirmiştir."

Bu satırları Yeşil kitapta okurken aklıma Kızılırmak geldi, yaz kış kan ağlayan bu ırmağın matemi nedir diye düşündüm, onu besleyen gözlerin, damarların çıplak hali ve yatağı boyunca uzanan kumsalları, simsiyah kayalıklar, toprağı yıkanmış yamaçlar gözümün önüne geldi. Yeşilden, eşinden ayrılan ırmağa hak verdim ve bunun için ağlıyor dedim.

Sonra; Sakarya'nın bugün bol ve gür akan berrak sularını

düşündüm ve günün gidişi karşısında onun bir gün gelip bulanık akabileceğini düşünerek titredim...

Yeşil Kitap bu iztirabı şöyle ifade ederek sözlerine son veriyor...

***

PAZAR POSTASI - 22.4.1951

.....

"Türkiye Ormancılar Cemiyeti"nin çıkardığı "Yeşil Kitap"ı da dikkatle okudum. Bu bir kitap değil, davayı candan benimsemiş değerli ormancılarımızın bir manifestesi. Bu kitapta ormancılığımızın tarihi, bugünkü durumu, derdin teşhisi, kurtarma çareleri lakonik bir üslupla yetmiş sayfaya sıkıştırılmış. Bilgiye, inana, gönül sıcaklığı katılarak yazılmış olan bu kitap büyük davamızın açık bir dille özetini vermiş olduğundan bunun da bir özetini vermek benim için maalesef mümkün olamadı. Birçok acı hakikatleri ihtiva eden bu kitabı okurken bir şeye çok sevindim. Çok değil daha otuz kırk yıl önce vazifesini yalnız ondalık almak veyahut devlet namına "rüsüm cibayet etmekten, ibaret sanan orman memurunun yerine bugün işine, mevzuuna tamamiyle hakim ve metodlu çalışmasını bilir bir ormancılık kurmay heyetinin kaim olmuş bulunmasını görmektir. Bu da, bazı kimselerin otuz yıl önceki durumumuzu düşünmeden daha doğrusu düşünmek istemeden çekiştirdikleri, kötüledikleri inkılap devrinin hayırlı bir eseridir. Şimdi millet huzurunda, tarih karşısında mesuliyetlerinin ağırlığını yüreklerinde duyan bu kurmay heyetimiz bu kitapla devleti ve milleti ikaz ediyor. Dava bir milli varlık, bir vatan meselesi olduğu için aydınlarımızın, bu ikazı can kulağıyla dinleyeceklerine şüphe yoktur.

Cevat DURSUNOĞLU

***

PAZAR POSTASI - 22.4.1951

Türkiye ormancılarının çıkardığı küçük kitapı gördünüz mü? Okumadınız ise hemen alıp okuyun. Memleketin büyük bir derdini anlatıyor.

Avrupa'nın şimalinde kendi kendine yetişen orman, bizim iklimimizde bir kere tahrip edildi mi, bir daha yetişmezmiş. Bir taraftan bunu biliyor, söylüyor bir taraftan da hiç durmadan ormanlarımızı yok ediyoruz.

Size tahripçiliğimizi gösteren bir sayı vereyim.

Antalya ormanlarına biri 1926, diğeri 1946 da iki kere ölçü yapılmış.

Hazin netice şu: Yirmi sene içinde koru ormanlarının yüzde 78'i, baltalıkların da yüzde 63'ü eksilmiş. Her şeyin (en) büyüğünü, (en) küçüğünü kendinde toplamakla öğünen Amerika bile bu kadar büyük tahripçiliği her halde işitmemiştir bile.

Dört kara keçinin sütü ile kara sefaletin içinde yaşamaya, hayatını uzatmaya çalışan vatandaşı hangi usullerle refaha kavuşturalım diye düşünecek yerde iki kilo sütün hatırı için kara keçiyi de baltaya yardımcı yapıyoruz.

Orman Kanunu niçin değiştiriliyor? Yeni metodlarla ormanlarımızı korumak için mi? Bu yeni diye ortaya sürülen usullerle yıllarca ormanları yiyip bitirmedik mi?

Bu değişiklikler düpedüz birer politika oyunudur.

Mirasyedi oy avcılarını bir daha yetişmeyecek olan milli serveti yeşil bir yem gibi oltalarının uçlarına takarken vicdanları sızlamıyor mu?

O kadar ormansız kaldık ki bir takım toprağımızı nasıl (askeri mıntıka) diye sınırlandırıp oralardan kuş uçurtmuyorsak ormanlarımızı da öyle korumak zorundayız.

Halbuki tam aksini yapıyoruz. Yıllarca çalışılıp, uğraşıldıktan, didindikten sonra çıkarılmış bir kanunu değiştirmeğe kalkıyoruz.

Bugünkü orman kanunu yıllarca süren bir tecrübeden sonra yapılmıştı.

İtiraf edelim ki iyi hazırlanan bu kanun fena tatbik edildi. Bir takım ufak menfaatler, lüzumsuz israflar kanun aleyhinde bulunmaya vesile arayan menfaatçilere söz söylemek fırsatı verdi. Bu vesileleri politika oyunu olarak kullandılar. Şimdi ellerini, kollarını sallayarak kalan ormanlara girmeye hazırlanıyorlar.

Memleketini seven, davasına inanan hiçbir ormancı ormanları yok etmeye yol açacak olan bir kanuna gönül hoşluğu ile baş eğmez.

Orman davasını anlatmaya çalışan bu küçük faydalı kitaba (Kara Kitap) deselerdi daha doğru olurdu.

Dr. Ahmet H. SELGİN

***

İNKİLAPÇI ORMANCILARIMIZIN FERYADI SON TELGRAF - 23.4.1951

Elde kalan son ormanlarımızın da en kısa bir zamanda yok olma tehlikesi karşısında inkilapçı ormanlarımız, Yeşil Kitap adı altında bir broşür yayınladılar. Bu broşürde, memleketin orman davası en açık bir şekilde izah ediliyor ve ormanlarımızı katle hazırlanan gizli ellerle bunların tahrikçileri tel'in ediliyor. Hadiseyi olduğu gibi memleket efkârı umumiyesine arz ediyor.

Yeni Orman Kanununu çıkarmak isteyenlere ve memleket ormanlarının mukadderatıyla alakadar olabilecek mevkide bulunanlara, son ormanların katline ferman vermeden evvel ormanın ve ağacın manası hakkında bir fikir olmaları için bir Avrupa seyahatine çıkmalarını tavsiye ederiz.

Ormanın ve ağacın medeniyete yaptığı hizmetleri görsünler. Sonra da ormansız memleketlerin, Afrika çöllerinin üstünden uçarak avdet etsinler. Oralarda orman idareleri, ziraatçilerle konuşsunlar. Biraz da tarih kitaplarını karıştırsınlar. Mesela Evliya Çelebinin Seyahatnamesini okusunlar. Ağaçlı, cennet Anadolunun bir zamanlar nasıl refah içinde yaşadığını görsünler. Ondan sonra ellerini vicdanlarına basarak, vicdanlarının sesini dinleyerek bu son katil fermanına imza bassınlar!

***

ORMAN DAVAMIZ CUMHURİYET - 24.4.1951

Türkiye Ormanlılar Cemiyeti Genel Yazmanı Selçuk Çakıroğlu imzasıyla bir mektup, "Yeşil Kitap Orman Davamız" adlı bir de kitap aldım. Türkiye Ormanlılar Cemiyeti tarafından neşredilen bu kitabın içinde milletvekillerine hitap eden matbu beyannamede ezcümle şöyle deniliyor:

"Orman konusunda Türk ormanlısının görüşünü ifade eden Yeşil Kitap; azlığı veya çokluğu, varlığı veya yokluğu yurdun insan barındırma gücünü yükselten veya azaltan ormanın, günlük politika mevzuu dışında büyük bir vatan davası olduğu noktasından hareket edilerek siz milletvekillerimize mahza yardımcı bir hizmet yapmak düşüncesiyle hazırlanmıştır. Kitabı, bu zihniyetin mahsulü olarak mütalaa ve tetkik buyuracağınıza inanıyoruz. Memleket hayrına ve yararına çözülmesi için orman davamızla yakından ilgilenenize eminiz, ila."

.....

Ormancılarımızın "ormanla haşrüneşr olan, derdin ıstırabını çeken insanlar" olarak üzerinde ehemmiyetle durdukları nokta, orman davamızın günlük siyasete alet olmaması, şu veya bu menfaatleri, maksatları sağlayacak bir vasıta haline getirilmemesidir. Bu, çok mühim bir memleket davası, partiler üstünde mevki alması icab eden milli bir davamızdır. Ormanları koruma savaşında, bu işin genelkurmayı vaziyetinde bulunan ormancılarımızın fikirlerini ve mütalaalarını dinlemek gerektir.

Abidin DAVER

***

ORMAN KITALİNE ACELE FETVA VERMEMELİYİZ ULUS (ANKARA) - 24.4.1951

.....

Haklarına hiç kimsenin itiraz etmeyeceği köylünün orman ihtiyaçları mevzuuna Ormancılar Cemiyetinin "Yeşil Kitap"ı, vesiyileşyle başka bir yazımda temas edeceğim. Küçük hacmi içinde, büyük davamızı, mesleğin bütün iç acıları, gerçekleri ve hüsranlılarıyla canlandıran bu uyarıcı eserden bugün yalnız bir ibareyi nakletmekle, yeni kanunla tutulmak istenilen istikametteki korkunç karanlıktan bir gölge getirmek istiyorum.

.....

Medeniyet seviyelerine erişmeye heveslendiğimiz Batı memleketleri fidan dikerek orman üretirken, acaba biz Türkiye'yi Sahrayı Kebire çevirmek için bir tarafta taahhüde mi giriştik?...

Feridun Osman MENTEŞEOĞLU

***

ORMAN YENİ İSTANBUL - 25.4.1951

Türkiye, yaşlandıkça saçları dökülen bir baş gibi, senelerin peşi sıra, yeşilliklerini, ağaçlarını, üzerinden atarak çıplaklaşmaktadır! Bir gün dazlak bir toprak yığınının üzerinde kaliverdiğimizizi ve Ortaasyadaki ceddimiz gibi, şifa bulmaz bir "yeşil hasreti" ile yanıp tutuştuğumuzu görürsek, şaşmayalım. Cennet vatanın gidişi maalesef bu istikamette.

..... Fakat ne yazık ki, bugüne kadar için için kaynayıp fokurdayan orman düşmanlığına karşı, tek ümidimiz olan yeni orman kanunu da, orman aşıklarının yüreklerini yakacak bir şekilde ortaya atılmakta ve davanın hükümet indinde de, ters anlaşıldığını göstermektedir. İşte ben değil, idealist ormancılarımız söylüyorlar: *"Sabırsızlıkla beklenen yeni orman kanunu tasarısı, üzülererek söyleyelim ki, orman korunmasını temin edecek durumda olmaktan ziyade, ormanlarımızın sırtına takatlerinin üstünde yeni tavizler yükleyecek mahiyettedir."*

.....

- Bize *"yaş kesen, baş keser"* sözünü, parklarımızın, ormanlarımızın kenarlarında birer gülünç tabela yazısı olmaktan kurtarıp, benliğimize işlemiş bir düstur yapacak kanun lazım!

Böylesi de, yeni Bakanın hazırladığı gibi, 24 saat içinde eskisinin alabora edilmesiyle değil, idealist ormancılardan göğüslerinden kopan seslere kulak vererek yapılması gerek!

Bedii FAİK

***

YEŞİL KİTAP

AKŞAM - 26.4.1951

Ağacı sevmemiz, kafi değildir. Ağaca muhtacız. Ağacı kayırmağa mecburuz. "Türkiye Ormancılar Cemiyeti"nin neşrettiği "Yeşil Kitap"ın en can alacak satırlarını aşağıya naklederken ağaçlarımızı korumak vazifesine bir nebze hizmet etmekten zevk duyuyorum:

İhtiyaç rakamları eldeki ormanların verimi ile karşılaştırılırsa ormanlarımızın bu ihtiyacı tatmin etmekten çok uzak olduğu anlaşılır. İhtiyaçlarımızı karşılayabilmemiz için ormanlarımızı -alan bakımından- üç misline çıkarmalı, ihtiva ettikleri ağaç servetini de bugün bize temin ettiği yıllık verimin dört katını verecek şekilde arttırmalıyız.

Hal böyle olunca, "Bugün ihtiyaç fazlası nasıl karşılanıyor?" diye bir soru aklı gelebilir. Cevap basittir: Bu ihtiyacın çoğu, sermayeden yemek suretiyle karşılanıyor. Bunun neticesi olarak da orman tahrip ediliyor.

İşte orman davasının en korkunç yanı ....

Artan ihtiyaçla azalan orman arasındaki nispetsizlik her gün orman aleyhine biraz daha genişlemektedir.

İlk çare olarak, orman mahsullerine karşı ihtiyaç kısıllacak, fazla olan intifalar kaldırılacak ve umumiyetle istifade düzenlenecek-

tir. Bunun için bütün ecnebi müteahhassısların ve ilim adamlarının ittifak ettikleri: Türkiye'de artık orman bir geçim kaynağı olmaktan çıkmıştır." Hakikatını kabul edip, orman zararına neticelenen ondan azami faydalanma zihniyetine son vermek icap edecektir.

Ortada yeter bir orman var da Orman Kanunu halkın ferahça faydalanmasına mani oluyormuş tarzındaki bir düşünce hatalıdır. Peşin olarak orman yetersizliğini kabul etmek zaruridir.

*

Kitabın içinden atlıya atlıya aldığım bu satırlar, orman mevzuunu memleketin faydasına aydınlatıyor sanırım.

(Va - Nü)

***

"YEŞİL KİTAP ORMAN DAVAMIZ"

VATAN - 26.4.1951

Türkiye Ormancılar Cemiyeti tarafından (Yeşil Kitap Orman Davamız) adıyla bir kitap yayınlanmıştır. Eserde orman meselelerimiz hakkında kıymetli tafsilat vardır.

.....

***

ORMAN DAVAMIZ

AKŞAM - 27.4.1951

Türkiye Ormancılar Cemiyeti tarafından çıkarılan ve orman davamızı muhtelif cephelerden tetkik ve teşrih eden "Yeşil Kitap", ormanlarımızın bugünkü acıklı duruma düşmesinin sebeplerini hülasa ediyor:

.....

Orman davamızın istikrarlı, değişmez bir programla halli icap ederken, bizde hükümet değişmeleriyle orman statüsünde de mütemadiyen tadil ve tebdil yollarına gidildiğini belirten Yeşil Kitap, yeni hazırlanan Orman Kanunu tasarısına temasla şöyle diyor:

"İtirafa mecburuz ki son demokratik gelişmelerden sonra ormancılığımızdaki istikrarsızlık bir kat daha artmıştır. Bu istikrarsızlığı yarıtanlar arasında halk menfaatleri gerisine gizlenerek eski iltizam sistemindeki istismarcı zihniyeti getirmek isteyen bazı orman yiyicilerin rolleri büyüktür."

Geçici komisyonda müzakere edilirken münakaşalara yol açmasından da anlaşılıyor ki yeni Orman Kanunu tasarısı bugünün

İhtiyaçlarına cevap verecek vaziyette değildir. Memleket için hayati ehemmiyeti haiz olan orman davamızı da politika mülâhazalarının rol oynaması, ileride telafisi imkansız zararlar doğurur. Kanunu çıkarırken sayın milletvekillerinin bu ciheti ehemmiyetle nazarı dikkate alacaklarını umar ve bekleriz.

Cemal REFİK

***

YEŞİL KİTABIN MATBUATIMIZDAKİ AKİSLERİ DEVAM EDİYOR

YEŞİL TÜRKİYE - Mayıs 1951

Ali Hadi ALKAN

Yeşil Kitap, Türk ormancılara göre; memleket şartlarına uygun bir statüsü ve rejimin ana hatlarını tayin eden görüşleri ihtiva ediyor.

150 senelik mazisi ile, orman ve ormancılığımızın rejim ve tatbikatı tecrübelerin süzgecinden geçirilmiş, hususiyetlerine göre değerlendirilmiş ve bir sonuca varılmıştır. Ormanların milli bünyedeki yeri, maddi ve kollektif faydaları realiteye uygun şekilde izah edilmiştir.

....

Milli Eğitimde, Milli Savunmada, Bayındırlık ve mümasili mevzularda nasıl memleketin umumi menfaatini şahsın menfaati üstünde tutuyor, hatta bu uğurda canlarımızı dahi fedadan çekinmiyorsa ve bütün bu fedakarlıklar yaşanacak vatan için ise vatani en güzel vatan yapan ormanlar için neden fedakarlıkta bulunmayalım?

Yeşil kitapta orman hastalığının ilim ve tecrübe kalemiyle teşrihi yapılmış, reçetesi yazılmıştır.

Bu reçeteye değer verilmezse müstakbel nesiller bize vebal yükleyecektir.

***

MİLLÎ ORMAN DAVAMIZ YEŞİL TÜRKİYE - Mayıs 1951

Ahmet YAMAN

İtiraz etmek gerektir ki bu tasarı orman mensuplarından gizli tutulmuştur. 21 milyon Türkün mukadderatını bağladığı yurt bütünlüğüyle sıkı sıkıya ilgili orman varlığımızın korunması, Türk Yurdunun bütünlüğünü sağlayacak olan milli bir davadır. Orman kesilmesi, yenmesi mübah sayılan bir meta olmaktan çıkmıştır.

Yeni Orman Kanunu münasebetiyle Türkiye Ormancılar Cemiyetinin yayınladığı 70 sahifelik "Yeşil Kitap, Orman Davamız" adlı eseri her Türkün okumasını tavsiye ederiz. Bu eser, orman varlığımızın nasıl bir tehlikeli bir duruma sokulduğunu, orman yiyeçilerinin çevirdikleri entrikaları ve orman varlığımızın korunması ve bekası için neler yapılması lazım geldiğini bütün açıklığıyla ve acılarıyla ortaya koymuştur.

.....

Türkiyemizde orman varlığı tehlikededir. Şunun bunun tatmini için bir tek ağaç feda edilecek durumda değildir. Son seneler içinde zaten alabildiğine tahrip edilen ormanlarımıza külfet tahmili değil, koruma ve bakım işlerinin düzenlenmesini bekliyoruz. Yazıkır ormana kıymayalım.

***

YEŞİL KİTAP NİĞDE - 3 Mayıs 1951

Türkiye Ormancılar Cemiyeti tarafından çıkarılarak bir nüshası Basımevimize gönderilen (Yeşil Kitap - Orman Davamız) adlı eseri memnunlukla almış bulunuyoruz.

Vatanımızda ormanın maddi ve manevi faydalarını belirten ve orman üzerinde büyük adamların neler söylediğini sayfalarına alan ve her bakımdan herkesin okuması faydalı olan bu 69 sayfalık kitap yalnız (50) kuruş bedelle satılmaktadır. Bütün okuyucularımıza yukarıdaki adrese müracaatlarını tavsiye ederiz.

***

ORMANCININ MUKADDES KİTABI YEŞİL TÜRKİYE - Mayıs 1951

Yeni Orman Kanunu tasarısı münasebetiyle Ormancılar Cemiyetinin yayınladığı "Yeşil Kitap, Orman Davamız" adlı eseri okuduk. Bu eser milli bir davaya katılmak üzere bütün Türk milletini, Türk gençliğini elele vererek yardıma çağırıyor. Bu esere, biz ormancının mukaddes kitabı adını veriyoruz. Bu kitabı hazırlayan Ormancılar Cemiyetine teşekkürü bir borç sayarım.

.....

***

YENİ NEŞRİYAT KUDRET - 18 Nisan 1951

Türkiye Ormancılar Derneği "Yeşil Kitap" adında Orman davamızı etüd eden bir kitap çıkarmaktalar. Ciddi bir tetkik mahsulü olan bu kitap 70 sahife olup 50 kuruş fiyatla satılmaktadır.

Memleketin en esaslı bir meselesi hakkında bilgi sahibi olmak isteyen okurlarımıza tavsiye ederiz.

***

ORMAN DAVAMIZ AYDIN - 5.5.1951

D.P. İl kongresinde Başbakan Adnan Menderes, "Küçük su davası"ndan da bahsetti. Dere ve çaylar çıktıkları yerden besledikleri nehire kadar daha geniş bir sahada at oynatırlar. Her bakımdan çok faydalı olan bu suları zararlı bir unsur haline getiren başlıca amil ise ağaçsızlıktır, ormansızlıktır.

Ağaç ve orman, toprağı tutar, heyelanları önler, kaynağından çıkan suyun girdiğı mecradan akmasına bekçilik eder. Ağaç olmazsa, toprağı suya karşı sedleyen kökü kalmazsa, akar su geçtiğı yerin toprağını oyar, her geçen gün mecrasını genişletir, yayvanlaştırır, fazla yağmur suyu ile şişince de sürükledikleriyle mecrasını tıkayarak önüne geçilmez azgın bir sel olur.

.....

Küçük su mevzuunda başbakanı dinlediğimiz gün, elimize Türkiye Ormancılar Cemiyeti tarafından neşredilen "Yeşil Kitap - Orman Davamız" geçti. Şimdiye kadar gazete, dergi ve kitap yayınlarıyla orman mefhumunu, memleket ormancılığının dünkü hali, bugünkü durumu ve yarını hakkında sık sık vatandaşları aydınlatan Cemiyet, yeni Orman Kanununun komisyonlarda müzakere mevzuu olduğı bu günlerde çıkardığı bu eseriyle şüphesiz ki memlekete büyük, çok büyük bir hizmette daha bulunmuştur.

.....

***

EĞER PARAM OLSAYDI .... ORMANCI - 10.05.1951

Türkiye Ormancılar Cemiyeti tam zamanında "Yeşil Kitap - Orman Davamız" adlı bir kitabı neşretti. Orman derdi, orman faciası çok açık bir dille ifade ediliyor.

Günün çeşitli rüzgarları karşısında orman mevzuu, şarabın hususi müteşebbise verilmesi ile bir tutuluyor.

Eğer param olsaydı, Yeşil Kitabı 21 milyon bastırır, köy köy, ev ev dolaşır dağıtırdım.

***

YEŞİL KİTAP - ORMAN DAVAMIZ

SAMSUN - Mayıs 1951

Türkiye Ormancılar Cemiyetinin neşrettiği "Yeşil Kitap" bu yolda yazılmış eserlerin en olgunu diye vasıflandırabiliriz.

Yurdumuz için hayati bir mesele ve milli bir gelir kaynağı olan orman mevzuunu ehil ellerde kıymetlendirip ortaya koyan bu kitap büyük bir boşluğu dolduruyor.

***

YEŞİL KİTAP - ORMAN DAVAMIZ

İŞİK (Manisa) - 28 Nisan 1951

ÖZKAYA

Türkiye Ormancılar Cemiyeti tarafından yayınlanan Yeşil Kitap-Orman Davamız adındaki memleket ormancılığının önemine binaen değerli okuyucularına tavsiye etmekle söze başlamak istiyorum.

Memleketimizin muhtaç bulunduğu orman davası, Ormancılar Cemiyetinin davayı esasından mütalaa eden eseri yayınlarak halkı aydınlatıcı bilgisi çok faydalı olmuştur.

.....

Türk ormancılarının orman mevzuunu kendi ellerinde tutan, onunla haşır neşir olan derdin ızdırabını çeken insanlar sıfatıyla ancak dünya şartlarının ve memleket gerçeklerinin dikte ettiği prensipler dahilinde ormanlarımızın korunacağına ve onlardan devamlı bir şekilde faydalanacağına inanan ormancılar bunlar dışında yapılacak statü ve rejim değişikliğine taraftar olmadıklarını bildirerek tarihi mesuliyetin çok büyük ve ağır olduğunu ifade ederek tehkikeyi önceden mesleki esasa dayanan bir vukufla izah etmekte olan bu kitabın değeri 50 kuruş olup, bundan faydalanmak memleketin orman davasına vukuf peyda etmek için Ankara Türkiye Ormancılar Cemiyetinden tedarik ederek hayati bir davamıza katılarak bu davaya iman edeceğimizi, seve seve bu davaya katılacağımızı ve bir çok vatandaşlara da duyuracağımıza inanıyor ve güveniyoruz!..

ORMAN KANUNU ISPARTA - 11.5.1951

Orman Kanunu ve ormancılık rejiminde yapılması düşünülen tadilat, ormancılarımızı haklı olarak telaşa düşürmüş ve Türkiye Ormancılar Cemiyeti: Orman Fakültesi Profesör ve Doçentleri tarafından kaleme alınan "Orman Davamızın çeşitli yönlerine dair ilmi görüşler ve "Yeşil Kitap" adlı iki broşür yayımlayarak görüşünü açıklamıştır.

.....

***

YILDIRIM DÜŞEN YEŞİL ULUS (Ankara) - 30.04.1951

Feridun Osman MENTEŞEOĞLU

Sayın Cevat Dursunoğlu'nun "Yeşil Kitap" için yayınladığı yazıda nakledilen bir fıkrayı kendisinden dinlediğim zaman hicap ve infial duydum; lakin aynı suçun kendi vatanımızda gerçekleşen tecel-lisine bakıp: "Çok mübalağalı, belki tamamen asılsız, amma bizim mizacımıza ait sezgiler hiç de yalan değil!" demeye mecbur kaldım.

Hikaye şudur: Bir Alman alimi, Afrika'daki Büyük Sahra'yı tarihi istihaleleriyle birlikte tetkik etmiş. Eserlerinde: "Sahra eskiden, bu kadar büyük değildi, fakat Türkler Şimal Afrika'ya hakim iken sahil bölgelerindeki ormanları tahrip ettikleri için Sahra, sonradan genişledi" diyormuş. Öyle zannediyorum ki, bize isnad edilen her barbarlık töhmeti gibi, bu iddiada da engin bir ilmi mubalatsızlık vardır. Zira tarih öncesi devirlerinde dahi Nil'le Atlas dağları arasındaki kum okyanusunun ormanlarla kaplı olduğuna dair bir rivayet yoktur.

.....

Bu davaya fikir ve ideal önderleri lazım, diye düşünürken Ormancılar Cemiyetinin "Yeşil Kitab'ı" gözyaşlarıyla gövermiş gibi kapak yazısıyla ta kalbime bakıyor. Bu mukaddes dava bayrağını size anlatmayacağım, Türk vatanına canından bağlı her vatandaşın mutlaka okumasını dileyeceğim.

Bir yurd hazinesinin oduna değişilmesi nevinden tüyer ürpertici bir ihtimal karşısında, İstiklal Savaşının meçhul kahramanları gibi meydana atılan bu idealist fen sınıfının azimli ve vatanperverliğinden iftihar, kaderlerinden ıstırap duyduğumu niçin saklıyayım? Ben 30-35 sene evvel kereste tüccarının uşağı olan hırsız orman memurlarını da bilirim. Orman kıtaline tiryakilik onların armağanıdır.

30 senelik Cumhuriyet devri bize ormancılıkta da yüksek tahsilli, yüksek karakterli, her meziyetleriyle ögünülür bir fenci nesli yetiştirdi. Lakin Allahım, feci bir alın yazısıyla, tam Türkiye ormanlarının yolcu edileceği zamana mı rastladılar?

***

YER DEĞİŞTİRMEK, MESLEK DEĞİŞTİRMEK ZARURETİ

AKŞAM - 11 Mayıs 1951

(Va-Nü)

Türk ormanlarının azalıp ihtiyaca gittikçe kafi gelmediği herkesin bildiği bir hakikattir. Buna karşılık ne gibi tedbirler ileri sürüldüğünü, Ormancıların "Yeşil Kitap"ından naklen hulasa etmişim: Mevcut ormanları artık harap etmeyip bilakis yenilerini yetiştirmek milli bir zaruret halini almıştır.

İtiraz makamında deniyor ki:

- Peki ama, nüfusumuzun bir kısmı, ormancılıkla geçiniyor.

Bunları ne edelim?

Ormanları imha etmek yolu ile geçim sağlamak, artık tarihe karışmış bulunmalıdır. Başkalarının da aklına geldiği gibi; ormanları tahrip eder mesleklerde çalışanlara başka meslekler bulmak, ormanları tahrip edecek noktalarda oturanları başka taraflara nakletmek lazımdır.

Esasen memleket ahvaline kuşbakışı bir nazar atıldığı zaman görülür ki, yalnız orman mevzuu zaviyesinden değil, sıhhati muhafaza, istihsalı arttırmak, memleketi müdafaa zaviyelerinden de, cesurane bir iskan siyasetine ihtiyaç var.

***

ORMAN DAVAMIZDA İKİ TEZ CUMHURİYET - 5 Mayıs 1951

Abidin DAVER

Memleketimizin dün olduğu gibi bugün de, yarın da en mühim, en hayati davalarından biri orman davasıdır. Demokrat Parti iktidara geçtikten sonra, bu mühim davayı ele alarak yeni bir kanun tasarısı hazırladı. Büyük Millet Meclisinde karma komisyonda müzakere edilmekte olan bu tasarının lehinde ve aleyhinde bulunanlar var.

Tarım Bakanı Sayın Nedim Ökmen, evvelki gün gazetemizde çıkan beyanatında, tasarının aleyhinde bulunanlara ve bu arada Türkiye Ormancılar Cemiyeti tarafından neşredilmiş olan Yeşil Kitap'da ileri sürülen fikirlere cevap vermektedir. Bakan, bu kitap'ta müdafaa edilen fikirleri, 1- Bugünkü kanunun tam ve mükemmel bir kanun olduğunu, 2- Devlet işletmeciliğinin bütün vüs'at ve şümulü ile devam etmesi, bu işletmeciliğin orman istihsalatının her sahasına şamil olması lazım geldiği ve 3- Yeni tasarının eski "cibali mübah" zihniyetine rücu etmek demek olduğu şeklinde hülasa ettikten ve birinci ve ikinci iddiaların cevabını 13 yıldan beri yürürlükte bulunan mevcut kanunun tatbikatı vermiştir" dedikten sonra ilave ediyor:

Diğer taraftan Yeşil Türkiye adıyla yeni çıkmaya başlayan bir ormancılık gazetesi de, başmakalesinde yeni orman tasarısının orman mensuplarından gizli tutulduğunu yazdıktan sonra, "Yeşil Kitap"ın, orman varlığımızın nasıl tehlikeli bir duruma sokulduğunu, orman yiyicilerinin çevirdikleri entrikaları ve orman varlığımızın korunması ve bekası için neler yapılması lazım geldiğini bütün açıklığıyla ve acılarıyla ortaya koyduğunu söyledikten sonra, "hakikaten yurd ormanları büyük tehlike ile karşı karşıyadır. Her Türk'ün milletçe elele vererek bu davaya katılması gerekmektedir" diyor ve mevcut kanunu ormanların sömürülmesini önlediğini, eskiden olduğu gibi şimdi de ormanlardan istedikleri kadar faydalanmaya çalışanların, yeni tasarının hazırlanmasında amil oldukları ileri sürülüyor.

Hulasa ettiğimiz fikirlerden anlaşılıyor ki orman davasında iki ayrı tez, iki ayrı politika çarpışmaktadır. Bu vaziyet karşısında, bizim temennimiz, bu hayati davayı bir düzene koyacak olan yeni tasarının, ormanlarımızı yok olmaktan koruyacak bir şekilde ve her şeyden önce memleketin yüksek menfaatlerine uygun esaslar dairesinde kanunlaşmasından ibarettir. Bunu da Büyük Millet Meclisi müzakerelerinden bekliyoruz.

***

ORMAN DAVASINDA MANTIK

ULUS - 12 Mayıs 1951

Feridun Osman MENTEŞEOĞLU

Sayın Ökmen'in "kanun ihtiyaçlara en uygun çıkacak, orman sahalarının genişletilmesi birinci planda yer alacak" demesi, bu mantık karşısında hiç de müsbet bir şey ifade etmez. Bahsedilen "ihtiyaçlar"ın hangi bakımdan ve ne mahiyette bir maksada işaret ettiği meçhuldür. Şu muadeleye bakınız: Bakanlık hususi ormanları geri verecek, Devlet işletmelerini tüccara verecek, köylere intifa hakkı verecek; sonra da orman tahribini önleyerek orman sahalarını genişletecek!... Güzel amma bu kadar muazzam çapta orman tevziatından sonra elde ne kalacak ki sayın Bakan muhafaza ve genişletme gibi tatbik yeri fiilen mülga bir taahhüdün külfetine katlanıyor?

Beyanatta, Bakanlık dışındaki ormancuların fikirlerinden istifa edildiği kaydını okuyunca; İstanbul Orman Fakültesi profesörlerinin yazıp Bakanlığın istifadesi için hazırlayıp bir nüsha da bana yollamak lütfunda buldukları raporu ve son günlerde neşredilen broşürlerini tekrar gözden geçirdim. Yalnız Prof. Dr. Şeref Nuri İlkmen'in makalesinden aldığım şu parçalar orman davasının milli hüviyetini aydınlatan en selahiyetli ve en gerçek hükümlerdir.

"Ormanların düzenli bir şekilde işlettirilmesi işiyle yalnız devletçilik politikası güden devletler değil, bizzat liberal tandanslı devletler meşgul bulunmaktadır." - Ormancılık sahasında olduğu kadar hiçbir istihsal faaliyetinde özel menfaatle halk menfaati birbirine zıt değildir." - "... açma vardır, çünkü köy orman içindedir. Hayvan otlaması vardır, çünkü köy orman içindedir. Orman yangını vardır, çünkü köy orman içindedir. O halde orman suçlarının neticelerini kökünden bertaraf edebilmek için sebebi kaldırmak lazımdır." (Dahili iskan meselesi)

Bunları umumi bir kaide halinde ortaya koyduktan sonra derhal tasrih edeyim ki sayın Tarım Bakanı, Cumhuriyet gazetesine verdiği beyanati, kimsenin faydasına inanmadığı tasarının faziletleri uğrunda değil, Ormancılar Cemiyetinin politika dışı, bitaraf ve vatanperver bir meslek aşkıyle çıkardığı "Yeşil Kitab"ı polemik mevzuu ederek ormancıları yıldırma için yapmıştır. Benim ruhumda isyankar hayreti işte bu hadise yarattı ve sayın Ökmen'in ne fevri çıkışını, ne de kitabı kötüleme şeklini, yüksek irfan ve karakterli bir meslek adamları sınıfına karşı bir nazırın yapması tecviz edilebilir hareketlerden saya-

madığım için çok üzuldüm. Demokrasi tefahürünün bir rejim marşı haline getirildiği bir devirde doktor, veteriner, mühendis gibi fen gruplarının fikirlerini politik baskı ile ezmeye çalışmak çıkar yol değildir, bir bakan içinse müthiş bir zaafın hücceti olur.

Kaldı ki "Yeşil Kitab"ta, sayın Öktem'in üç paragrafta itham ettiği gibi, 3116 sayılı kanunun değiştirilmemesi, Devlet işletmeciliğinin devamı ve yeni tasarının "cibal-i mübah" çağlarına avdet olacağı mütalaalarını ne teorik katiyet, ne de politik gayretle iddia eden - ilim dışı - bir tez de yoktur. Kitap Türkiye ormanları davasında tarihle tabiatı eşyanın izahı ve vatan hayrına işleyen akl-i selimin müdafaasıdır.

Mahzı fikrin karşısında bir bakan hem davacı, hem savcı, hem yargıç, hem de dalkılıç olur mu?